

جلد چہارم

اسکے گلوں اور ہما معارف

احکام و ...

نویسنده:

سید محمد طاہر مدرّسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گلوآژه های معارف: راهنمای خوبان (عقاید، احکام، نیایش و...)

نویسنده:

محمدطاهر مدرسی

ناشر چاپی:

ولایت

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۹	گلوژه های معارف: راهنمای خوبان(عقاید، احکام، نیایش و...)
۹	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۹	مقدمه
۲۰	یادآوری هایی مناسب
۲۱	برترین سرآغاز
۲۵	اصول دین و تقلید
۲۶	جهان بینی و جهان شناسی
۳۰	مسئولیت در کشورهای غیر اسلامی
۳۹	فصل اول: اصول دین
۳۹	اشاره
۴۲	اقسام ده گانه توحید
۴۲	اشاره
۴۸	صفات ثبوتیه و سلبیه خداوند
۵۳	نبوت (مقام الهی)
۵۷	معاد
۵۷	اشاره
۵۸	معاد «جسمانی و روحانی» یا «روحانی»؟
۶۲	عدل
۶۴	امامت
۶۴	اشاره
۶۷	از افق ۱۴ خورشید (منظومه عصمت)

۷۹	مناسبت های مهم گلچین خوشه ها
۸۳	فصل دوم: فروع دین
۸۳	فروع دین
۸۹	فصل سوم: برخی احکام شرعی
۸۹	اشاره
۹۲	نجاسات:
۹۵	مطهرات
۹۸	غسل های واجب:
۱۰۰	سجده های واجبه قرآن
۱۰۴	برخی احکام نماز:
۱۰۸	مسجدها و حرم ها
۱۰۸	اشاره
۱۰۹	مسلمانان را دریابید
۱۱۰	واجبات نماز:
۱۱۳	مبطلات نماز
۱۱۶	شکایات نماز:
۱۲۱	دستور نماز احتیاط
۱۲۱	سجده سهو
۱۲۲	جماعت، اوج معراج
۱۲۳	شرایط امام جماعت (سخنگوی جمع)
۱۲۴	نماز آیات:
۱۲۶	برخی از احکام روزه:
۱۲۶	مبطلات روزه:
۱۲۹	برخی از احکام زکات:

- ۱۳۰ برخی از احکام خمس:
- ۱۳۲ برخی از احکام حج:
- ۱۳۳ احکام امر به معروف و نهی از منکر:
- ۱۳۶ فصل چهارم: احکام ازدواج و نوزاد:
- ۱۳۶ اشاره
- ۱۳۶ اخطار به مجریان صیغه عقد:
- ۱۳۹ عقد دائم و موقت:
- ۱۴۶ عقد فضولی:
- ۱۴۶ اشاره
- ۱۴۶ روش خواندن عقد فضولی:
- ۱۴۷ روش خواندن عقد ولایتی:
- ۱۴۸ روش خواندن عقد موقت:
- ۱۵۱ برخی از آداب نوزاد:
- ۱۵۳ دعای عقیقه:
- ۱۵۴ دعای ختنه پسر:
- ۱۵۵ فصل پنجم: احکام میت:
- ۱۵۵ اشاره
- ۱۵۶ احکام حالت احتضار:
- ۱۵۸ برخی آداب بعد از مرگ عبارتند از:
- ۱۶۰ شرح واجبات نماز میت:
- ۱۶۷ روش تلقین میت:
- ۱۷۲ نماز برطرف شدن وحشت:
- ۱۷۵ زیارت اهل قبور:
- ۱۷۶ برخی ذکرهای مهم:

- ۱۸۳ دعای توسل:
- ۱۸۷ دعای عهد:
- ۱۹۲ دعای وسعت رزق و ادای دین:
- ۱۹۳ دعای قربانی:
- ۱۹۴ دعای محفوظ ماندن از شر دشمن:
- ۱۹۵ دعای دفع بلا:
- ۱۹۶ جالب ترین دعای جامع:
- ۱۹۷ دعای نور:
- ۱۹۸ آیه حفظ از چشم زخم (و ان یکاد):
- ۱۹۹ زیارت جامعه صغیره:
- ۲۰۱ زیارت نامه امام زادگان:
- ۲۰۳ مناجات حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام:
- ۲۰۸ برخی نمازهای مستحبی
- ۲۰۸ نماز نافله شب
- ۲۱۱ نماز در شدت و سختی
- ۲۱۲ نماز اول هر ماه
- ۲۱۴ نماز آمرزش والدین
- ۲۱۵ نماز دهه اول ذی الحجّه
- ۲۱۶ نماز روز عرفه (روز نهم)
- ۲۱۷ نماز روز مباحله (۲۵ ذی الحجّه)
- ۲۱۷ برخی ختم ها و حرزهای معتبر
- ۲۱۹ رقعہ الجیب،
- ۲۲۲ فراز های نوین
- ۲۳۳ درباره مرکز

گلوآژه های معارف: راهنمای خوبان(عقاید، احکام، نیایش و...)**مشخصات کتاب**

سرشناسه : مدرسی، سیدمحمدطاهر، ۱۳۳۳ -

عنوان و نام پدیدآور : گلوآژه های معارف: راهنمای خوبان(عقاید، احکام، نیایش و...)/ نویسنده سیدمحمدطاهر مدرسی.

مشخصات نشر : مشهد: ولایت، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری : ۲۲۴ ص:؛ ۱۷۸ اس م.

شابک : ۲۶۵۰۰ ریال:۹۷۸-۹۶۴-۶۱۷۲-۶۵-۴۵-۶؛ ۲۶۵۰۰ریال(چاپ دوم)

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : چاپ دوم: ۱۳۹۲.

عنوان دیگر : راهنمای خوبان(عقاید، احکام، نیایش و...).

موضوع : فقه جعفری -- قرن ۱۴

موضوع : دعاها

رده بندی کنگره : BP۱۸۳/۹م/۳۸۷گ ۸ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۳۴۲۲

شماره کتابشناسی ملی : ۲۸۶۳۴۳۱

تلفن مؤلف: ۰۹۱۵۳۲۲۶۳۲۴

ص: ۱

اشاره

ص: ۳

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ

گلوآژه های معارف (۱) (راهنمای خوبان)

(عقاید، احکام، آداب، نیایش و...)

در این کتاب می خوانید:

۱. اصول دین [ده قسم توحید، صفات ثبوتیه و سلبيه خداوند، شهادتین و...]

۲. فروع دین و ارزیابی جالب

۳. گزیده احکام و مسائل شرعی.

۴. اقسام صیغه های عقد (موقت و دائم).

۵. آداب نوزادان، دعای عقیقه، ختنه و...

۶. آداب اموات: (غسل، نماز، تلقین و...)

۷. ذکرها و دعاهاى مهم ...

۸. زیارت نامه ها، نمازهای مستحبی

۹. برخی ختم ها و حرزها

* تصحیح می شود: (ر.ک. ص ۱۰۹ شکهای باطل)

۴. شك در نماز چهاررکعتی پیش از تمام شدن ذکر سجده دوّم که دو رکعت خوانده یا بیشتر.

ص: ۱۰

با خواندن فهرست کتاب می توان به محتوای آن آشنا شد.

لطفاً کتاب های مؤلف را یک بار مطالعه فرمایید، (بویره زمزم نور، خوشه های خورشید و ارمغان ازدواج)

کتاب گلوآژه ۱ را به دوستان تحفه بدهید.

گلوآژه ۲ در راه است ...

ص: ۱۱

مقدمه

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْأَحَدِ وَالصَّلَاةَ وَالسَّلَامَ عَلَى الْمَحْمُودِ الْأَحْمَدِ أَبِي الْقَاسِمِ ۲ @ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ سَيِّمًا وَصِيَّةَ الْأَمَّجِدِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَام .

خدا را سپاس گزارم که توفیق عنایت فرمود تا بخشی از مهم ترین موضوعات و مسائل ضروری را در جزوه ای به نام « گلوآزه های معارف » تنظیم و در اختیار دین مداران و خوبان قرار دهم (راهنمای خوبان) که در سفر و حضر از آن بهره بگیرند.

ص: ۱۲

یادآوری های مناسب

۱. تمام مطالب علمی و اعتقادی کتاب از منابع معتبر به طور فشرده برداشت شده و از هر نظر مورد اطمینان است.
۲. احکام شرعی از توضیح المسائل محشی و برخی کتب فقهی دیگر برداشت شده است، و بیشتر روی فتوای مشهور یا قریب به احتیاط تکیه شده است. [به نظر مرجع تقلید خود باید عمل کرد.]
۳. در کتاب حاضر مطالب بسیار مهم بیان شده است که مورد نیاز هر مؤمن است. [و شایسته است که همواره با شما باشد.]

ص: ۱۳

۴. چون بنا بر اختصار بوده است فقط برخی از منابع اجمالاً ذکر شده است.

۵. از هر نوع طرح، پیشنهاد، سؤال و انتقاد سازنده استقبال می شود.

برترین سرآغاز

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، سرآغاز مهم ترین کتاب خداست و از نظر علمای شیعه و برخی از دانشمندان اهل سنت، جزء سوره ها (جز سوره براءت) و حتی آیه مستقل هر سوره است.

(البته علمای محترم اهل سنت اختلاف زیادی درباره بسم الله دارند). (۱)

۱- - تفصیل آن در مقالات «مدرسی» بقلم مؤلف آمده است.

ص: ۱۴

گفتن بسم الله در شروع هر کارِ ارزنده، مورد توجه اسلام بوده و از نشانه‌های مؤمن بلندگفتن آن است.

* از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است: «هر کار مهمی که بدون بسم الله شروع شود بی فرجام است.» (۱) و چه زیباست این روایت: «هر که بسم الله را بر در بیرون از منزل خود بنویسد از هلاکت ایمن خواهد شد.» (۲)

« الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ». جمله مقدّس و با عظمتی است که نخستین سوره قرآن کریم

۱- بحار: ۷۳/۳۰۵

۲- مفاتیح الجنان. ۱۲۸۶.

ص: ۱۵

با آن مزین شده است؛ آری او هم سرآغاز است و هم فرجام آفرین و پایان بخش «و آخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» (۱) از این جمله می توان توحید ذات، توحید صفات و توحید افعال را درک کرد، که مهم ترین موضوع این کتاب است. حمد بهترین شکر و سپاس از هستی بخشی است که یکتا و بی همتا است و شناخت او نخستین دانش است. با تکرار این ذکر به پاداش والایی می توان رسید.

خداشناسی مهم ترین واجب و سرچشمه

۱- - یونس، ۱۰.

ص: ۱۶

دانش خداشناسی است، در این باره روایات فراوانی وجود دارد که به برخی اشاره می شود.

* از حضرت علی علیه السلام روایت شده است:

«مَعْرِفَةُ اللَّهِ سَبْحَانَهُ أَعْلَى الْمَعَارِفِ» (۱).

«شناخت خدای سبحان برترین معارف و آگاهی است.»

* از امام حسین علیه السلام نقل شده است: «جَاءَ رَجُلٌ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ ﷺ وَقَالَ: مَا رَأْسُ الْعِلْمِ؟ قَالَ: مَعْرِفَةُ اللَّهِ حَقَّ مَعْرِفَتِهِ...» (۲) «مردی محضر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم آمد و عرض کرد:

۱- - غررالحکم: ۹۸۶۴.

۲- - جامع الاخبار: ۳۶/۱۷.

ص: ۱۷

سرچشمه دانش چیست؟ فرمود: خداشناسی، آن گونه که شایسته و حق شناخت اوست.»

بنابراین، اساسی ترین پایه سعادت بشر خداشناسی است و در راستای آن شناخت پیامبران، امامان و معاد شناسی خواهد بود و از این نظر است که این معارف به عنوان اصول و پایه های دین معرفی شده اند؛ زیرا اعتقاد و اطاعت فرع معرفت است.

اصول دین و تقلید

اکثر فقها فرموده اند: در اصول دین نباید تقلید کرد بلکه باید از روی دلیل و منطق به آن معتقد شد، اما تعداد از فقها تقلید مشروط را جایز می دانند در صورتی که به یقین

ص: ۱۸

برساند.

اعتقاد به اصول دین

گرچه انسان مسلمان وظیفه دارد که از راه دلیل به اصول دین معتقد باشد و این به آن معنا نیست که همه مردم همانند یک فقیه و عالم استدلال کنند بلکه هر کس به اندازه کشش علمی، آگاهی و عقل خود آن را بداند، اما باید در به دست آوردن معارف بالاتر دینی مطالعه کند، از علما بپرسد و اعتقاد خود را کامل و راسخ سازد.

جهان بینی و جهان شناسی

اساساً، سه نوع جهان بینی وجود دارد:

۱. جهان بینی علمی یا تجربی.

ص: ۱۹

۲. جهان بینی فلسفی.

۳. جهان بینی دینی.

گرچه جهان بینی علمی و فلسفی از ظرافت ها و ویژگی هایی برخوردارند اما پاسخگوی کامل برای بشر نیست. آن چه که جواب گوی بشر به طور کامل و جامع است، معرفت و جهان بینی و جهان شناسی دینی است.

جهان بینی توحیدی هرگاه در اسلام سخن از جهان بینی دینی باشد، منظور همان جهان بینی توحیدی است که تمام هستی دارای یک مرکز و یک محورند و تنها او اصل هستی و هستی آفرین است. این جهان بینی

ص: ۲۰

به تمام معنا یک قطبی است و آن قطب ذات یگانه و بی مثال خداست که ماهیت «از اویی» «إِنَّا لِلَّهِ» و «به سوی اویی» «وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» و «بی مانندی» «لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ» دارد.

شناسنامه خداوند

با عنایت به آن چه که ذکر شد باید شناسنامه خدا را دانست و به آن اعتقاد راسخ پیدا کرد تا بتوان گفت که از سرچشمه معارف و اولین واجب که خداشناسی است بهر مند شده است.

سوره اخلاص (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ...) شناسنامه خداوند است که کلام اوست.

ص: ۲۱

دین مقدّس اسلام

دین اسلام عبارت است از اصول، فروع، حقوق، احکام و مقرّراتی که توسط خاتم پیامبران «حضرت محمّدؐ» برای سعادت بشر از جانب خدای بزرگ آورده شده است. این امانت ارزنده در اختیار مسلمانان جهان است. * آن گونه که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: (...دو امانت سنگین در بین شما می گذارم: قرآن و اهل بیت من...) که دو محور و دو شاخصه مهم دین است؛ بر مسلمان واجب است در هر جا از این امانت پاسداری کرده ارزش و عظمت شان را در پناه آن حفظ کنند اگرچه در قلب جمعیت کفار و نمرودیان.

ص: ۲۲

رسالت سنگین

آگاهی و اعتقاد داشتن به معارف دینی بر هر مسلمانی واجب است و افزون بر آن حفظ دین اسلام و رسالت هدایت سایر مسلمانان بخصوص بستگان و خانواده را نیز به عهده خواهند داشت بویژه در محیط های ناسالم و سر زمین های غیر اسلامی.

مسئولیت در کشورهای غیر اسلامی

همه مسلمانان به ویژه آنانی که در کشورهای غیر اسلامی زندگی می کنند باید مواظب باشند که مبدا عقایدشان و یا اخلاق شان وارونه شود که باعث روسیاهی دنیا و آخرت شان خواهد شد؛ البتّه برخی از مؤمنان

ص: ۲۳

در آن کشورها، دین و معنویت شان را حفظ کرده اند، اما فرزندان شان جداً در معرض خطر قرار دارند. نشود که کودکان معصوم و این امانت های خدا گمراه شوند و تحت تأثیر محیط، آلوده به فساد گردند که در قیامت به خاطر خیانت های آنان، پدر و مادرشان مجازات و به جهنم بروند.

عزیزانی که از کشورهای اسلامی به کشورهای غیر اسلامی مهاجرت می کنند، باید مواظب دین، عقاید، اخلاق، حجاب، غذا، دانش، فرهنگ، زبان و... شان باشند که مبادا شکار شوند و موجب بدبختی و روسیاهی ابدی شان گردد. (نَعُوذُ بِاللَّهِ)

ص: ۲۴

غذا در کشورهای غیر اسلامی

بدون تردید غذا در کشورهای غیراسلامی از شرایط شرعی برخوردار نیست لذا خوردن آن حرام است (در برخی از کشورها حتی در بین شکلات هم شراب می ریزند و حتی در درداخل کپسول روغن ماهی ، روغن خوگ می ریزند و...!!!)

اما در شعاع درخشش اسلام و دین مداری مسلمانان، امروزه در هتل های مهم، داخل هواپیماها و بازارهای جهان، غذای حلال که با شرایط اسلامی تهیه شده است، وجود دارد تا مسلمانان از آن ها استفاده کنند. لذا خواهران و برادران در سخت ترین شرایط هم

ص: ۲۵

خدا، شریعت و وظایف شرعی شان را فراموش نکنند.

اینک به چند نکته اشاره می شود:

۱. مسلمان: با اقرار ظاهری و زبانی به کلمه شهادتین انسان، مسلمان می شود و حکم اسلام بر او جاری می گردد.

۲. ایمان کامل: اقرار به زبان، اعتقاد به قلب و عمل کردن به اعضاء و جوارح مصداق ایمان کامل است. مؤمن کسی است که به تمام آن چه که پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله و سلم آورده است، ایمان داشته باشد و اگر حتی یک مورد را هم کسی منکر شود که به

ص: ۲۶

انکار رسالت برگردد، کافر و نجس می شود و سخت خطرناک است.

در اصطلاح خاص، مؤمن کسی است که به امامت ۱۲ امام علیهم السلام نیز باور داشته باشد.

۳. شیعه: یعنی پیرو، در زمان حیات پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم شیعه پایه گذاری شد و روایات فراوانی از شخص پیامبر در این باره موجود است. شیعه علی علیه السلام کسی است که ایمان به مبدأ و معاد و ایمان به اسلام و قرآن و نبوت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و امامت حضرت علی و ائمه اهل بیت علیهم السلام داشته و از آنان پیروی کند. (در واقع شیعه علی علیه السلام

ص: ۲۷

شیعه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم است.)

* از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است: « وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنَّ هَذَا وَشِيعَتَهُ هُمُ الْفَائِزُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ » (۱) «سوگند به کسی که جانم در دست اوست، این مرد (علی علیه السلام) و شیعیانش در روز قیامت رستگارانند.»

۴. اهل سنت: مسلمانانی که در انجام سنت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم سعی و تلاش فراوان دارند اهل سنت گفته می شوند. آنان برادران ما هستند و باید مسلمانان در

۱- الدر المنثور: ۱۳۷۹/۶ و...

ص: ۲۸

سراسر گیتی متحد باشند. ایجاد اختلاف و نفاق در بین شیعه و سنی ناروا، خطرناک و نقشه دشمنان اسلام است [بدون تردید شیعیان امامیه پس از واجبات پابند به سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم بوده و در انجام آن کوشا هستند].

۵. ناصبی: کسانی اند که با ائمه اهل بیت علیهم السلام اظهار دشمنی می کنند، آنان مسلمان نیستند.

۶. غالی: کسانی اند که (نَعُوذُ بِاللَّهِ) ائمه علیهم السلام را خدا می دانند یا صفاتی خدائی را درباره آنان معتقد می باشند، آن ها، مسلمان نمی باشند و نجس هستند.

ص: ۲۹

* امیرالمؤمنین علیه السلام فرموده است: «هَلَكَكَ فِي رَجُلَانِ مُحِبِّ غَالٍ وَ مُبْغِضٍ قَالَ...» «در باره من دو طائفه هلاک شده اند، دوست غلوکننده و دشمن کینه توزی که اوصافم [و مقام امامتم] را نادیده گرفته اند.»

۷. کلمه ی طیبه: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (جل جلاله)» «شهادت می دهم که جز خدای واحد I، خدایی نیست.» «وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ» «و شهادت می دهم که محمد ۲ فرستاده و پیامبر خداست.»

با گفتن این کلمه، انسان کافر، مسلمان می شود اما منکر آن کافر و نجس می باشد.

در ادامه شایسته است که بگوییم: «و»

ص: ۳۰

أَشْهَدُ أَنْ عَلِيًّا وَلِيُّ اللَّهِ» و شهادت می دهم که علی ولی خداست.» (شهادت سوم جزء اذان و اقامه نیست اما کلمه حقی است که به عنوان تبرک گفته می شود.)

۸. فضیلت کلمه ی طیبه:

* از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است: «گفتن لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ بهترین عبادت است.» (۱)

* از امام صادق علیه السلام نقل شده است: «گفتن لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ و «اللَّهُ أَكْبَرُ» بهای بهشت است.» (۲)

۱- (اصول کافی: ۶/۱۵۴).

۲- (اصول کافی: ۶/۱۵۴).

ص: ۳۱

با توجه به نکات پیشگفتار، نخستین فصل، اختصاص داده شد به اصول دین.

فصل اول: اصول دین

اشاره

اصول و پایه های دین اسلام ۵ است:

۱. توحید: یعنی خداوند جهان I، یک و یگانه است و شریک و مانند ندارد.

۲. نبوت: یعنی بنا به مشهور «۱۲۴۰۰۰» پیغمبر از جانب خداوند برای هدایت بشر فرستاده شده اند که اول آنان حضرت آدم علیه السلام و آخرشان حضرت محمد ۲ می باشند، بر حق اند و باید به همه ایمان و باور داشت.

ص: ۳۲

۳. معاد: یعنی زنده شدن انسان ها پس از مرگ (در قبر و قیامت) برای محاسبه اعمال و دیدن پاداش و مجازات.

۴. عدل: یعنی خدا عادل است و هیچ نوع ظلم بر او راه ندارد.

۵. امامت: یعنی أمير المؤمنين عليه السلام با یازده فرزندان معصومش عليهم السلام امامان بر حق و جانشینان پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم از جانب خدا تعیین شده اند. [در اصطلاح؛ توحید، نبوت و معاد از اصول دین و عدل و امامت از اصول مذهب گفته شده اند.] (یعنی عدل و امامت شرط ایمان

ص: ۳۳

و ویژه مکتب اهل بیت علیهم السلام است.)

در شعاع اصول دین (توضیح):

در این بخش لازم دیده شد تا درباره اصول دین توضیح بیشتر داده شود:

الف. توحید: نخستین پایه و اصول دین توحید است و اساس سعادت بشر در آن نهفته است. *پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می فرمود: «قُولُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ تَفْلِحُوا». «لا إله إلا الله» بگوئید رستگار می شوید. (۱)

شرط توحید

بدون تردید جزء دوم کلمه توحید، رسالت

۱- - تاریخ یعقوبی: ۲/۱۴.

ص: ۳۴

پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم است اما شرط پذیرش توحید و نتیجه بخشی آن، امامت و ولایت است. * آن گونه که امام رضا علیه السلام فرمود: «...بشروطها و أنا من شروطها»

اقسام ده گانه توحید

اشاره

از دیدگاه علم کلام، توحید در عقیده و عمل دارای اقسام فراوانی است که به طور فشرده اشاره می شود:

۱. توحید وجودی: یعنی یکی بودن واجب الوجود که در میان موجودات تنها یک موجود است که وجود او واجب و ضروری است و دیگرمانندی ندارد. و عدم

ص: ۳۵

او محال است. (این مطلب خیلی عمیق و قابل دقت است.) [متأسفانه اکثر اندیشمندان توحید وجودی را ذکر نکرده اند.]

۲. توحید ذاتی: با عنایت به این که موجودات یا مرکب اند و یا بسیط و همه موجودات مادی از دو و یا چند جزء مرکب می باشند، مثلاً اتم از سه جزء مرکب است: «الکترون، نوترون و پروتون» یا از نظر فلاسفه اکثر موجودات ممکن مرکب از وجود و ماهیت هستند. و خداوند در ذات و حقیقت خود، بسیط و بدون جزء است.

۳. توحید صفات: یعنی صفات ذاتیه خدا (از

ص: ۳۶

نظر مصداقی نه از نظر مفهومی) عین ذات اوست، یعنی علم خدا، قدرت خدا و حیات خدا عین ذات اوست، برخلاف انسان ها که حیات و علم بعداً برای آنان به وجود آمده اند.

۴. توحید ایجادی: یعنی تنها خداوند، جهان و جهانیان را ایجاد کرده و آفریده است، و در آفرینش هستی کس دیگری دخیل نبوده و نیست. (تنها او آفریدگار هستی است.)

۵. توحید تدبیری: یعنی تنها ذات احدیت جهان را اداره می کند و هیچ کس دیگری در اداره عالم شریک او نیست، اما خدا در اجرای کارهایی که خود تدبیر آن را

ص: ۳۷

کرده است، فرشتگان و یا برخی از انسان ها را موظف نموده است.

۶. توحید در رازقیت: یعنی بالاصاله رزق و روزی تمام نیازمندان اعم از انسان و غیره به دست خداست. «وَمَا مِنْ دَابَّةٍ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا» «هیچ جنبنده ای نیست مگر آن که بر خدا است روزی او.» (۱)

۷. توحید عبادی: یعنی تنها ذات خداوند شایسته عبادت و بندگی است و جز او لیاقت و قابلیت پرستش و عبادت را ندارد. از نظر اسلام پرستش و عبادت غیر خدا

۱- هود: ۶

ص: ۳۸

حرام مطلق و موجب شرک است، اگرچه آن غیر پیامبران، امامان و اولیاء خدا باشند. «إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ» «تنها تو را عبادت می کنیم و تنها از تو یاری می طلبیم.»

«وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا» (۱)

از دیدگاه اسلام، شرک بزرگ ترین گناه و ستم است. «... إِنَّ الشُّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ» (۲)

۸. توحید تقنین و تشریح: یعنی تنها خدا

۱- - الاسراء: ۳۳ .

۲- - لقمان: ۱۳ .

ص: ۳۹

حق دارد که قانون وضع کند آن گونه که تدبیر هستی به دست او است، تشریح قوانین نیز در اختیار او است مگر آن که او به پیامبرش صلاحیت بدهد تا به فرمان او قانون ارائه نماید.

۹. توحید در مالکیت: یعنی مالکیت حقیقی و تکوینی و مالکیت حقوقی و قانونی تنها از آن خداوند است.

۱۰. توحید در حاکمیت: یعنی حاکم مطلق در هستی، خداست و حاکمیت هایی که منتهی به حکومت او شوند قابل قبول و مشروع است و غیر آن مردود خواهند بود.

ص: ۴۰

در این جا ده قسم توحید مطرح شد؛ روشن است که با دقت نظر، اقسام دیگری نیز برای توحید می توان ذکر کرد، اما از یک نظر اکثر این اقسام به توحید افعالی برمی گردند و ذکر جداگانه به خاطر اهمیت آن ها بوده است.

در ادامه این بحث مهم، مناسب است که اشاره ای به صفات خدا نیز شود.

صفات ثبوتیه و سلبيه خداوند

درباره خدا دو نوع صفات مورد توجه و دقت و ارزیابی است است:

الف: صفات ثبوتیه یا جمالیته. [صفاتی که در خداوند مطرح است.]

ب: صفات سلبيه یا جلالیه. [صفاتی که

ص: ۴۱

به خدا راه ندارد.]

صفات ثبوتیه: صفات ثبوتیه خدا این گونه بیان شده است

عالم و قادر و حی است و مُرید و مُدرک

هم قدیم و ابدی دان، متکلم صادق

۱. عالم: خداوند به تمام هستی و ذرات عالم و اندیشه های مخفی آگاه است.

۲. قادر: خدا بر هر چیز، قدرت مطلق دارد.

۳. حی: خداوند زنده و فنا ناپذیر است.

۴. مُرید: همه چیز به اراده و حکمت خداوند آفریده شده و می شود.

۵. مُدرک: خداوند بینا و شنوا است.

ص: ۴۲

۶. قدیم و ازلی: خداوند اول نداشته و همیشه بوده است.

۷. ابدی: خدا آخر ندارد و همیشه است.

۸. متکلم صادق: یعنی خدا سخن می گوید و کلام او راست است و قرآن عظیم الشان کلام اوست.

قابل تذکر این که تمام صفات خداوند این هشت تا نیست بلکه این ها اصول و عمده صفات اوست، سایر صفات خدا به این ها برمی گردد.

صفات ذاتیه و فعلیه

صفات ثبوتیه خداوند بر دو قسم اند:

ص: ۴۳

الف: صفات ذاتیه که عین ذات اوست و قابل سلب نیست مثل: علم، قدرت، حیات و...

ب: صفات فعلیه که به افعال خداوند بستگی دارد، تا آن فعل از خدا صادر نشود آن صفت بر او اطلاق نمی شود، همانند خالق، رازق، و... .

صفات سلبيه یا جلالیه

صفات سلبيه این گونه گفته شده است:

«نه مرکب بود، نه جسم، نه مرئی، نه محل

بی شریک و بی معانی، تو غنی دان خالق.»

۱. نه مرکب: خداوند از دو یا چند چیز مرکب نیست چون ترکیب عین نیاز و

ص: ۴۴

محدودیت است و به خداوند راه ندارد.

۲. نه جسم: خداوند جسم نیست، او نه دارای جسم است و نه محدود.

۳. نه مرئی: خداوند دیده نمی شود چون خدا مادی و جسم نیست. لذا در دنیا و آخرت قابل دیده شدن نیست، [اشیاء زیادی در دنیا است که قابل دیدن نیست مثل قوای جاذبه و ...]. (۱)

۴. نه محل: او در مکان و محلی نیست و نیز محل حوادث نمی باشد.

۵. بی شریک: خداوند، بی همتا و

۱- - به کتاب عقاید این جانب مراجعه شود.

ص: ۴۵

بی شریک و یگانه است.

۶. بی معانی: صفات خداوند زائد بر ذاتش نیست بلکه عین ذات اوست. [از نظر مصداقی نه از نظر مفهومی]

۷. غنی: بی نیاز و غیر محتاج، یعنی خدا محتاج نیست بلکه غنی بالذات است و کائنات به تمام معنا محتاج او می باشند. تا این جا درباره توحید مطالبی بیان شد، اینک به سائر اصول دین پرداخته می شود.

نبوت (مقام الهی)

یکی از حقوقی که انسان ها بر خدا دارند این است که با فرستادن نمایندگان و نازل کردن کتاب و شریعت آنان را هدایت کند

ص: ۴۶

لذا خدا، انبیاء و ائمه علیهم السلام را در دوران های مختلف به عنوان رهبران بشریت تعیین کرده است که هر کدام دارای مقام و رسالت ویژه ای بوده اند. از دیدگاه اسلام باید به همه آنان عقیده و ایمان داشت.

پیامبران اولوا العزم:

از پیامبران الهی پنج تن اولوا العزم یعنی «صاحب کتاب آسمانی و شریعت و آیین» هستند که عبارتند از: «حضرت نوح، حضرت ابراهیم، حضرت موسی، حضرت عیسی علیهم السلام و حضرت محمد(ص)».

نکته: از جانب خداوند ۱۰۴ کتاب برای هدایت بشر نازل شده است، آخرین و جامع ترین

ص: ۴۷

آن‌ها قرآن کریم است که برای خاتم پیامبران حضرت محمد ۲ نازل شده است و تحریف نشده و نخواهد شد، و روزگاری در تمام جهان حاکم خواهد شد. إن شاء الله.

مقام‌های الهی: ازدیدگاه کلام اسلامی و فرهنگ اهل بیت علیهم السلام در چشم انداز شناخت رسالت، چهار مقام و منصب، الهی اند: نبوت، رسالت، ولایت عزم (اولوا العزم) و امامت، که این مقام‌ها را جز خداوند هیچ کس به کسی نمی‌تواند بدهد و حتی از صلاحیت پیامبران هم نیست مگر با وحی خداوند، پس آن‌گونه که خداوند، پیامبران را

ص: ۴۸

تعیین فرموده است، امامان و جانشینان پیامبران را تعیین و مقام امامت را به آنان داده است، چنان چه به حضرت ابراهیم علیه السلام فرمود: «...إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا...» (۱) آری «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ» (۲).

علم پیامبران و امامان علیهم السلام

علم پیامبران و امامان علیهم السلام از جانب خدا است. (علم لدنی) و آنان نیازمند آموزش از دیگران نیستند.

عصمت پیامبران و امامان علیهم السلام : پیامبران و

۱- - البقره: ۱۲۴.

۲- - الانعام: ۱۲۴.

ص: ۴۹

امامان علیهم السلام از هر گونه گناه، خطا و اشتباه در تمام حالات معصوم و مصون هستند؛ زیرا آنان امانت داران خدا و رهبران جامعه بشری و حجّت های الهی در جهان هستند. انسان های غیر معصوم شایسته این مقام نیستند... «قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ» (۱)

معاد

اشاره

مبدأ و معاد دو رکن اساسی مکاتب آسمانی است، و پس از توحید، معاد افزون بر جایگاه مهم آن، بالاترین ضامن اجرائی وظائف دینی است و هزاران بار در قرآن و روایات مطرح

۱- - البقره: ۱۲۴.

ص: ۵۰

شده است. معاد از نظر عقل ممکن و از نظر عدل الهی و مکافات و مجازات بندگان اجتناب ناپزیر است، و در بیان وحی و شریعت اسلامی وقوع آن حتمی است که اصلاً قابل انکار نیست، انکار معاد انکار دین و انکار قرآن بوده و مستلزم کفر و خروج از دین است. (نَعُوذُ بِاللَّهِ)

معاد جسمانی و روحانی «یا روحانی»؟

فیلسوف‌ها معاد را تنها روحانی می‌دانند. و گفته شده است که برخی از علمای علم کلام معاد را تنها جسمانی دانسته‌اند. [این دو نظریه با قرآن و نظریه متکلمین در تضاد و قابل تأمل است.] محققان و متکلمان، معاد را

ص: ۵۱

جسمانی و روحانی دانسته اند، این نظریه از آیات قرآن و روایات اسلامی روشن و مستدل قابل درک است؛ بحث معاد بسیار پیچیده و مهم است که تفصیل آن را از کتب معتبره کلامی باید به دست آورد.

اشاره به چند نکته:

۱. قرآن می گوید که تمام مخلوقات اجل دارند و به امر خدا فنا پذیرند.
۲. نفخ صور (اعلام قیامت) تنها برای اهل زمین نیست بلکه اهل آسمان ها را نیز فرا خواهد گرفت.
۳. از قرآن استفاده می شود که جن و انس و

ص: ۵۲

معبودهای دروغین و حتی حیوانات و... در رستاخیز محشور می شوند.

۴. قرآن مکان حساب را جایی دیگر غیر این زمین معرفی کرده است.

۵. کسانی که حق یتیمان را خورده اند [از میراث و...] در آن جا آتش می خورند.

۶. از قرآن می توان دانست که بهشت و جهنم، کرات دیگری هستند، خارج از این منظومه شمسی و به مراتب از آن بزرگ تر می باشند.

۷. از قرآن دانسته می شود که بهشت و جهنم آفریده شده و فعلاً موجود است.

۸. حوض کوثر مخصوص پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم

ص: ۵۳

است و آن حضرت اداره آن را به امیرالمؤمنین علیه السلام تفویض کرده است، لذا علی علیه السلام ساقی کوثر است. [خدایا از دست علی علیه السلام ما را سیراب فرما!]

۹. مکتب وحی بیان داشته است که هر کدام از ائمه اهل البیت علیهم السلام با مردم زمان خود وارد صحنه محشر می شوند.

۱۰. فاصله بین مرگ تا حشر (بین دنیا و قیامت) برزخ نامیده می شود.

۱۱. کسانی که مستحق بهشت یا جهنم نباشند در جایگاهی به نام اعراف جای داده می شوند.

۱۲. اسباب مهم نجات مسلمان گنهگار سه

ص: ۵۴

چیز است: ۱. توبه واقعی. ۲. عفو خدا. ۳. شفاعت پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله و سلم، اهل بیت آن حضرت علیهم السلام، شهدا و... [البته به اذن خدا]

عدل

یکی از صفات جمالیه خداوند عدل است. اصل ایمان به توحید، معاد، نبوت و امامت و نیز فلسفه احکام ارتباط ویژه ای با عدل دارد. در چشم انداز علم کلام، فهم و درک اساسی عدل الهی با ریشه یابی حسن و قبح، از دیدگاه عدلیه به خوبی میسر است. لذا بر این باوریم آن چه که خدا انجام دهد همه اش

ص: ۵۵

عدل و حَسَن است هیچ نوع قُبُح و ظلم بر او راه ندارد، بر خلاف اشاعره که منکر عدل خدا هستند، اما باید توجه داشت که انکار و نفی عدلِ خداوند در حکم دگرگون کردن کل معارف دینی خواهد بود.

البته عدل به معنای لغوی و عام آن قرار دادن هر چیز به جای مناسب آن است که مصداق کامل به دست توانای خدای حکیم جامه عمل پوشیده است، آری شعاع عدلِ او افزون بر جهان تشریح بر جهان تکوین نیز حاکم شده است، چنان چه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمود: «بِالْعَدْلِ قَامَتِ السَّمَوَاتُ وَ الْأَرْضُ» که یک نمونه آن جاذبه و دافعه عمومی

ص: ۵۶

است و... .

عدل الهی بحث مفصل و مهمی دارد که این مختصر گنجایش آن را ندارد.

امامت**اشاره**

آن گونه که بیان شد امامت همانند رسالت امری الهی است، و باید معتقد بود که دوازده امام علیهم السلام را خدا تعیین کرده و به امر خدا پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم برای انسان ها اعلام فرمود.

امامت مقامی برتر از رسالت است، بنابراین ائمه طاهرین علیهم السلام از پیامبران علیهم السلام برترند اما پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم از همه برتر است.

امام علی علیه السلام می فرماید: «أَنَا عَبْدٌ مِنْ عَبِيدِ

ص: ۵۷

مُحَمَّدٌ ۲.» من یکی از غلامان پیامبرم.

برخی بر این باورند که امامت همان خلافت و نیابت از رسول خداست، اما باید اعتقاد داشت که امامت افزون بر خلافت و نیابت یکمقام اصلی و بالاصاله است مثلاً امامت حضرت‌تعلی علیه السلام در زمان حیات حضرت‌پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم اعلام شد. «إِنَّمَا وَثِقُكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ» (۱)

مطالب مهمی در این باره وجود دارد که در این مختصر نمی‌گنجد. به کتاب عقائد تألیف این جانب مراجعه شود.

ص: ۵۸

اسامی دوازده امام بر حق عبارتند از:

۱. حضرت أميرالمؤمنين إمام علی علیه السلام
۲. حضرت إمام حسن مجتبی علیه السلام
۳. إمام حسین سید الشهداء علیه السلام
۴. إمام علی بن الحسین السّجاد علیه السلام
۵. إمام محمد بن علی الباقر علیه السلام
۶. إمام جعفر بن محمد الصادق علیه السلام
۷. إمام موسى بن جعفر الکاظم علیه السلام
۸. إمام علی بن موسى الرضا علیه السلام
۹. إمام محمد بن علی الجواد علیه السلام
۱۰. إمام علی بن محمد الهادی علیه السلام
۱۱. إمام حسن بن علی الزّکی علیه السلام
۱۲. إمام حجت بن الحسن المهدي (عج)

ص: ۵۹

از افق ۱۴ خورشید (منظومه عصمت)

با توجه به نیاز جدی مؤمنان به ویژه مبلغان و پژوهندگان، لازم دیده شد تا نیم نگاهی به افق طلوع و غروب و نیز سیر فیزیکی و معنوی چهارده خورشید کرده، روزهای تاریخی آن را در چشم انداز شیفتگان قرار دهیم: [آنان یک نورند که از ۱۴ افق طلوع و از ۱۴ پنجره تابیده جهان را روشن کرده اند].

۱. رسول خاتم ابوالقاسم محمد بن عبدالله ۲، مادرش آمنه بنت وهب.

ولادت آن حضرت: بنا به قول اکثر و

ص: ۶۰

مشهور علمای شیعه و برخی از دانشمندان محترم اهل سنت شب جمعه ۱۷ ربیع الاول سال ۵۷۰ میلادی. (عام الفیل) در مکه مکرمه واقع شده است، اما تعدادی از علمای اهل سنت و برخی از علمای شیعه ۱۲ ربیع الاول را گفته اند.

بعثت: ۲۷ ماه رجب ۴۰ عام الفیل = ۶۱۰ م.

اولین معراج: ۱۷ ماه رمضان پنج ماه و نیم قبل از هجرت. مدت نبوت: ۲۳ سال. عمر شریفش: ۶۳ سال. شهادت: ۲۸ صفر سال ۱۱ ه ق = ۶۳۲ م. مدفن: مدینه منوره، حرم مطهر. فرزندان: طاهر، قاسم، فاطمه زهرا علیها السلام، ام کلثوم، رقیه و زینب از حضرت

ص: ۶۱

خدیده و ابراهیم از ماریه قبطیه.

۲. پاره تن پیامبر، امّ الائمه، حضرت زهرا بنت محمد ۲ مادرش: خدیجه. ولادت: روز جمعه ۲۰ جمادی الثانی، سال دوم یا پنجم بعثت در مکه. ازدواج: اول ذی الحجه سال دوم ق. مدت عُمر: ۱۸ یا ۲۱ سال. شهادت: ۱۳ جمادی الاول یا ۳ جمادی الآخر یا ... سال ۱۱ ق. مدفن: مدینه، داخل خانه خودش، بقیع یا روضه مبارکه در داخل مسجد. فرزندان: حسن، حسین، محسن، زینب و ام کلثوم و نیز مطابق برخی روایات غیرمعتبره سکینه.

۳. امام اوّل: ابوالحسن أميرالمؤمنین علی

ص: ۶۲

بن ابی طالب (عمران) علیهما السلام . مادرش: فاطمه بنت اسد. ولادت: داخل کعبه مکرمه. روز جمعه ۱۳ رجب ۳۰ عام الفیل = ۶۰۰ م. ۱۶ رجب خارج شدن مادر علی علیهما السلام از داخل کعبه. اول ذی الحجه سال دوم ق ازدواج با حضرت زهرا علیها السلام . مدت عُمر: ۶۳ سال. اعلان امامت: ۱۸ ذی الحجه ۱۰ ق = ۶۳۲ م. آغاز امامت: ۲۹ صفر، ۱۱ ق = ۶۳۲ م. مدت امامت: ۳۰ سال. شهادت: ۲۱ رمضان ۴۰ ق مدفن: نجف اشرف، علنی شدن مرقد مبارکش توسط امام صادق علیه السلام سال ۱۳۵ ق

فرزندان: ۲۷ یا ۳۶ یا ۳۸ یا ... تن.

ص: ۶۳

۴. امام دوّم: ابو محمد امام حسن مجتبی بن علی علیهما السلام مادرش: فاطمه زهرا علیها السلام . ولادت: شب سه شنبه ۱۵ رمضان سال ۳ یا ۲ ق مدت عُمر: ۴۷ سال. مدت امامت: ۱۰ سال. صلح امام حسن ۲۶ ربیع الأول ۴۱ ق. شهادت: ۷ یا ۲۸ صفر ۵۰ ق. مدفن: مدینه، بقیع. فرزندان: ۱۵ پسر و ۸ دختر، یا ۱۶ پسر و ۴ دختر، یا ۱۵ پسر و ۶ دختر، یا ۸ پسر و ۷ دختر، یا ۲۰ پسر و ۱۱ دختر.

۵. امام سوّم: ابو عبدالله حسین بن علی علیه السلام . مادرش: فاطمه زهرا علیها السلام . ولادت: سه یا پنج شنبه، سوم شعبان ۴ ق یا آخر ماه ربیع الاول. مدت عُمر: ۵۷ سال.

ص: ۶۴

امامت: ۱۱ سال. شهادت: روز جمعه ۱۰ محرم ۶۱ ق. توسط شمر. مدفن: کربلا. فرزندان: ۴ پسر و ۲ دختر. یا ۵ پسر و ۲ دختر. یا ۶ پسر و ۳ دختر. یا ۶ پسر و ۴ دختر.

۶. امام چهارم: ابو محمد علی بن الحسین علیه السلام. مادرش: شهربانو یا شاه زنان. ولادت: ۱۵ جمادی الاول ۳۶ ق یا ۵ جمادی الاول ۳۸ ق. مدت عمر: ۵۷ یا ۵۸ یا ۵۹ سال. امامت: ۳۵ یا ۳۷ سال. شهادت: ۱۲ یا ۱۸ و یا ۲۵ محرم ۹۴ یا ۹۵ ق با زهر و لید توسط هشام بن عبدالملک. مدفن: مدینه، بقیع. فرزندان: ۱۱ پسر و ۴ دختر.

ص: ۶۵

۷. امام پنجم: ابو جعفر محمد بن علی علیه السلام . مادرش: فاطمه (دختر امام حسن علیه السلام). ولادت: ۳ صفر یا ۱ یا ۱۰ رجب سال ۵۷ ق. مدت عُمر: ۵۷ سال. امامت: ۱۹ یا ۲۰ سال. شهادت: ۷ ذی الحجّه ۱۱۴ ق با زهرِ ابراهیم بن ولید. مدفن: مدینه منوره بقیع. فرزندان: ۵ پسر و ۲ دختر.

۸. امام ششم: ابو عبدالله جعفر بن محمد. مادرش: فاطمه (ام فروه). ولادت: دوشنبه، ۱۷ ربیع الاول ۸۳ یا ۸۰ یا ۷۷ ق. مدت عُمر: ۶۵ یا ... سال. امامت: ۳۴ سال. شهادت: ۲۵ شوال یا ۱۵ رجب ۱۴۸ ق با زهر منصور. مدفن: مدینه، بقیع. فرزندان: ۱۰ نفر.

ص: ۶۶

۹. امام هفتم: ابوالحسن موسی بن جعفر علیه السلام. مادرش: حمیده. ولادت: یکشنبه ۷ صفر ۱۲۸ ق. مدت عُمر: ۵۴ یا ۵۵ سال. امامت: ۳۵ سال. دستگیری و تبعید از مدینه: ۲۰ شوال ۱۷۹ ق. شهادت: ۵ یا ۲۵ رجب ۱۸۳ ق. مدفن: کاظمین. فرزندان: ۳۰ یا ۳۷ یا ۶۰ نفر.

۱۰. امام هشتم: ابوالحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام. مادرش: نجمه (تکتم). ولادت: ۱۱ ذی القعدة ۱۴۸ یا ۱۱ ذی الحجه ۱۵۳ ق. هجرت امام رضا علیه السلام از مدینه به خراسان: ۲۵ ذی القعدة ۲۰۰ ق. امضای ولایت عهدی: ۷ رمضان ۲۰۱ ق. مدت عمر:

۵۵

ص: ۶۷

یا ۵۰ سال. امامت: ۲۰ سال. شهادت: آخر ماه صفر یا ۱۴ یا ۱۷ صفر یا ۲۳ ذی القعدة ۲۰۲ یا ۲۰۳ ق با زهرِ مأمون. مدفن: خراسان، مشهد مقدّس. فرزندان: ۱ نفر، امام جواد یا ۲ نفر امام جواد و فاطمه. (در برخی روایات ۴ فرزند ذکر شده است.)

۱۱. امام نهم: ابو جعفر محمد تقی الجواد بن علی الرضا علیه السلام. مادرش: سبیکه. ولادت: ۱۰ رجب. یا ۱۹ یا ۱۵ ماه رمضان ۱۹۵ ق در مدینه. مدت عُمر: ۲۵ سال. امامت: ۱۷ سال. شهادت: آخر ذی القعدة ۲۲۰ ق با زهر معتصم توسط امّ الفضل. مدفن: کاظمین. فرزندان: ۸ یا ۱۱ نفر، ۴

ص: ۶۸

پسر و ۴ دختر، یا ۴ پسر و ۷ دختر.

۱۲. امام دهم: ابوالحسن علی الهادی بن امام جواد علیه السلام. مادرش: سمانه. ولادت: ۱۵ ذی الحجه یا ۲ یا ۵ رجب ۲۱۲ یا ۲۱۳ ق. مدت عُمر: ۴۱ یا ۴۲ سال. امامت: ۳۳ سال. شهادت: ۳ رجب ۲۵۴ ق. با زهر معتز و معتمد عباسی. مدفن: سامرا. فرزندان: ۵ نفر، ۴ پسر و ۱ دختر.

توجه! (در ۲۳ محرم ۱۴۲۷ ق=۳/۱۲/۱۳۸۴ ش فاجعه انفجار حرم مطهر عسکریین علیهما السلام در سامرا به دست دشمنان اسلام واقع شد.)

۱۳. امام یازدهم: ابو محمد حسن

ص: ۶۹

العسکری بن امام هادی علیه السلام . مادرش: سلیل - حدیثه. ولادت: ۸ یا ۱۰ یا ۴ ربیع الثانی یا ۲۴ ربیع الاول ۲۳۲ ق در مدینه. مدت عُمر: ۲۸ سال. امامت: ۶ سال. شهادت: روز ۸ یا اول ربیع الاول ۲۶۰ با دسیسه معتمد. مدفن: سامرا. فرزند: ۱ پسر. (امام محمد المهدی عج)

۱۴. امام دوازدهم: محمد المهدی بن امام حسن عسکری علیه السلام . مادرش: نرجس. ولادت: شب جمعه ۱۵ شعبان ۲۵۵ یا ۲۵۶ یا ۲۵۸ و ۸ شعبان نیز گفته شده است. مدت عُمر: بسیار طولانی (فقط خدا آگاه است) آغاز غیبت صغری (کوچک): ۹ ربیع الاول ۲۶۰ ق. اما غیبت کبری (بزرگ): از ۱۵ شعبان ۳۲۹ ق

ص: ۷۰

با رحلت ابوالحسن علی بن محمد سِیْمَرِی، آخرین نائب آن حضرت آغاز شد. فرزندان او: خدا می داند. ظهورش: جز خدا کسی نمی داند. [اللَّهُمَّ عَجِّلْ لَهُ الْفَرَجَ وَاجْعَلْنَا مِنْ أَعْوَانِهِ وَأَنْصَارِهِ].

هفته ولایت: ۱۸ ذوالحجّه ۱۰ق اعلام امامت حضرت علی علیه السلام در خم غدیر.

۲۴ ذوالحجه ۹ق نزول آیه تطهیر در شأن اهل بیت علیهم السلام .

۲۴ ذوالحجه سال ۱۰ق نزول آیه ولایت در شأن «حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام» (که انگشترش را در حال رکوع به سائل بخشید) و روز مباحله پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم با مسیحیان نجران.

ص: ۷۱

۲۵ ذوالحجه ۹ه ق نزول سوره «هل أتى» (انسان) در شأن اهل بیت علیهم السلام

مناسبت های مهم گلچین خوشه ها

۱.۱۰ ربيع الاول ۳۲ سال قبل از بعثت ؛ رحلت عبدالْمُطَّلِب واقع شد، که حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم هشت ساله بود.

۲. رحلت حضرت ابوطالب علیه السلام ۲۶ رجب ۳ سال قبل از هجرت. (عام الحزن)

۳. وفات حضرت خدیجه ۱۰ رمضان ۳ سال پیش از هجرت. (عام الحزن)

۴. شهادت حضرت حمزه سیدالشهداء، عموی گرانقدر پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم در ۱۵ شوال

ص: ۷۲

سال سوم هجری در جنگ احد.

۵. وفات ابراهیم فرزند پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم: ۱۸ رجب سال ۱۰ ق در ۱۸ ماهگی.

۶. ولادت حضرت ابوالفضل علیه السلام ۴ شعبان ۲۶ ق. شهادتش تقریباً در ۳۵ سالگی.

۷. ولادت حضرت زینب علیها السلام ۵ جمادی الاولى ۵ ق وفاتش ۱۵ رجب ۶۲ ق.

۸. وفات حضرت امّ البنین علیها السلام ۱۳ جمادی الثانی سال ۶۴ ق در مدینه.

۹. ولادت فاطمه معصومه علیها السلام: اول ذوالقعدة ۱۷۳ ق. وفاتش: ۱۰ ربیع الآخر ۲۰۱ ق. (در ۲۸ سالگی)

۱۰. ولادت حضرت عبدالعظیم حسنی علیه السلام:

ص: ۷۳

۴ربیع الآخر ۱۷۳ق. وفاتش: ۱۵شوال ۲۵۲ق در شهر ری تهران.

۱۱. ولادت حضرت علی اکبر علیه السلام در یازدهم ماه مبارک شعبان ۳۳ق. شهادت: تقریباً در ۲۸ سالگی.

۱۲. وفات سید محمد فرزند امام هادی: ۲۹ جمادی الآخر ۲۵۲ق.

۱۳. شهادت جانگداز حضرت زید بن امام سجاد علیه السلام در ۲ صفر ۱۲۱ق.

۱۴. واقعه جانگداز حَرّه و کشتار بیش از چهار هزار مسلمان (اعمّ از صحابی و...) در مدینه الرسول صلی الله علیه و آله و سلم توسط سپاهیان یزید بن معاویه به سرکردگی مسلم بن عقبه

ص: ۷۴

(مسرف) و شکستن حرمت حرم پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در تاریخ ۲۷ ذوالحجه ۶۳ قمری.

۱۵. ارتحال بانوی بزرگ، مادر امیرالمؤمنین علیه السلام خدمتگزار رسول خدا ۲۱ حضرت فاطمه بنت اسد علیهاالسلام در سال ۴ ه در مدینه واقع شد و با عنایات ویژه پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در بقیع به خاک سپرده شد.

۱۶. ارتحال یا شهادت حضرت رقیه دختر امام حسین علیهما السلام در ۵ ماه صفر سال ۶۱ ق در خرابه شام. نام اصلی او زینب یا فاطمه و مادرش امّ اسحاق است. [درباره حضرات زینب و رقیه علیهما السلام و... به کتاب خوشه های خورشید بقلم نویسنده مراجعه شود].

ص: ۷۵

۱۷. در سال ۱۲۵ق حضرت یحیی بن زید علیهما السلام در منطقه ارغوی [بغاوی سرپل] جوزجان بلخ (از بلاد خراسان بزرگ) با لشکر هشت هزار نفری نصر بن سیار (والی خراسان) به فرماندهی سَلَم (سالم) بن أَحَوْر سه شب و روز جنگید. آن حضرت پس از شهادت سربازانش در اثر تیری که بر پیشانی اش رسید، به شهادت نایل شد. (۱)

اینک مطالبی درباره فروع دین

فصل دوم: فروع دین

فروع دین

۱۰ چیز و عبارتند از:

۱- بر گرفته از منتهی الآمال محدث قمی (ره) ۲/۱۱۹ و کتب دیگر.

ص: ۷۶

۱. نماز. ۲. روزه. ۳. زکات. ۴. خمس. ۵. حج. ۶. جهاد. ۷. امر به معروف. ۸. نهی از منکر. ۹. تولی. ۱۰. تبری.

البته هر کدام دارای بحث‌هایی مفصّلی است که این مختصر گنجایش آن را ندارد، اما به طور فشرده به بیان برخی بایست پرداخت.

اول- نماز: از مهم‌ترین واجبات الهی و ستون سرپرده دین نماز است که اگر قبول شد، سایر عبادات قبول خواهند شد و اگر پذیرفته نشد، سایر عبادات، پذیرفته نمی‌شوند.

* از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است: «بَيِّنَ

ص: ۷۷

الإیمان وَ الْکُفْرِ تَرُکُ الصَّلَاةِ» (۱) «مرز میان ایمان و کفر، ترک نماز است.» [وای به حال خانواده که در آن کسی نمازش را ترک کند یا به دین بی اعتنا باشد].

و نیز از آن حضرت نقل شده است: «لَيْسَ مِنْنِي مَنْ اسْتَحَفَّ بِصَلَاتِهِ» «از من نیست کسی که نمازش را سبک بشمارد. [و به نماز کم توجه باشد.]» (۲)

دوم روزه:

روزه ماه رمضان بر مسلمان مکلفی که عذر شرعی ندارد و مسافر نیست، واجب است.

۱- - کنز العمال: ۱۸۸۶۹.

۲- - الکافی: ۳/۲۶۹.

ص: ۷۸

و از طلوع فجر تا مغرب برای انجام فرمان خدا روزه بگیرد و باید از نه چیز که بیان خواهد شد خودداری کند، و نیز روزه نذر، عهد، قسم، قضا، کفاره و... فی الجمله.

سوم - زکات: بر نه چیز زکات واجب می شود: ۱. طلا و نقره سکه دار رایج.

۳ - ۶. جو، گندم، کشمش و خرما. ۷. گوسفند. ۸. گاو. ۹. شتر (برخی از مراجع زکات مال التجاره را هم واجب دانسته اند).

بر مسلمان واجب است در عید فطر، زکات فطریه خود و کسانی را که نان خور او هستند بپردازد.

چهارم - خمس: در ۷ چیز خمس واجب می شود: ۱. منفعت کسب. ۲. معدن. ۳. گنج.

ص: ۷۹

۴. مال حلال مخلوط به حرام. ۵. جواهری که از دریا بیرون می آورند. ۶. غنائم جنگی. ۷. زمینی را که کافر ذمی از مسلمان بخرد.

پنجم - حج: یکی از ارکان دین اسلام حج است، که با شرایط شرعی آن در تمام عمر یک بار واجب می شود.

ششم - جهاد: با آماده شدن شرایط، بر هر مرد مسلمان واجد الشرائط جهاد ابتدایی واجب می شود؛ اما اگر دین در خطر قرار گرفت جهاد دفاعی بر مرد و زن مسلمان واجب می گردد.

هفتم و هشتم. امر به معروف و نهی از منکر: بر هر مسلمانی واجب است که (با

ص: ۸۰

شرایط آن) دیگران را امر به معروف و نهی از منکر نموده و به ارشاد آنان پردازد.

نهم و دهم - تولی و تبری:

بر هر مسلمانی واجب است که دوستان خدا را دوست و دشمنان خدا را دشمن بدارد. دوست داشتن پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و اهل بیت علیهم السلام جزء ایمان و واجب است و دوست داشتن کفار و دشمنان پیامبر و اهل بیت علیهم السلام حرام است.

بر والدین مسلمان واجب است که فرزندان شان را با خداشناسی، پیامبرشناسی، امام شناسی و اطاعت از آنان و نیز دوست داشتن شان تربیت کرده به خواندن قرآن و کتب دینی وادار کنند.

ص: ۸۱

فصل سوم: برخی احکام شرعی**اشاره**

احکام دین و تقلید، در احکام و مسایل غیر ضروری دین و در غیر قطعیات، مسلمانی که مجتهد نیست و عمل به احتیاط نمی تواند، باید از مجتهد واجد الشرايط تقلید و به دستور او عمل کند.

شرايط مرجع تقلید

انسان باید از مجتهدی تقلید کند که اعلم، مرد، عاقل، شیعه دوازده امامی، حلال زاده و عادل باشد و نیز حریص به دنیا و ریاست نباشد.

ص: ۸۲

راه های شناخت مرجع تقلید

۱. این که خود مکلف به اجتهاد و اعلمیت کسی اطمینان پیدا کند، (مثل آن که از اهل علم باشد).

۲. دو نفر عالم عادل، اجتهاد و اعلمیت کسی را تأیید کنند.

۳. عده ای از اهل علم، اجتهاد و اعلمیت مجتهدی را تصدیق نمایند.

توجه! انگیزه تقلید باید دینی و مشروع باشد، تقلید کردن با انگیزه های منافع مادی، ملی، نژادی، حزبی، روابط و... حرام و خلاف شرع است، و اهانت به مراجع و علما خیانت

ص: ۸۳

است و باید از آن پرهیز کرد.

برخی از مسائل متفرقه

۱. نجس کردن خط و ورق قرآن، گذاشتن قرآن روی چیز نجس، نوشتن قرآن با مرکب نجس، دادن قرآن به کافر، دست زدن به خط قرآن بدون وضو، بی احترامی به کاغذ و یا چیز دیگری که قرآن یا نام خدا و پیامبر و ائمه و حضرت زهرا علیهم السلام در آن نوشته شده باشد و نیز نجس کردن آن ها حرام و گناه است.

۲. پوشاندن عورت حتی از محارم مثل والدین، خواهر و برادر و از طفل و دیوانه ممیز و هم جنس واجب است (جز زن و شوهر از یکدیگر)

ص: ۸۴

۳. رو به قبله و پشت به قبله هنگام تخلی و استبراء حرام است و هنگام شستن عورت و مجامعت با همسر رو به قبله مکروه است.

۴. مخرج غائط با شرایط آن با غیر آب هم پاک می شود مثل پارچه، سنگ و کلوخ پاک و خشک، اما مخرج بول بدون آب پاک نمی شود.

۵. خودداری از ادرار، غائط و منی مکروه است، و اگر ضرر داشته باشد حرام است.

نجاسات:

یازده چیز از نجاسات است: ۱. بول. ۲. غائط انسان و هر حیوان حرام گوشتی که خون جهنده دارد. ۳. منی انسان و حیوانی که خون جهنده دارد. ۴. مردار حیوانی

ص: ۸۵

که خون جهنده دارد. ۵. خون انسان و حیوانی که خون جهنده دارد. ۶ و ۷. سگ و خوک غیر دریایی. ۸. کافری که خدا یا پیامبر را قبول ندارد. ۹. شراب و هر چیز روانی که انسان را مست می‌کند. ۱۰. فقاغ که به آن آب جو می‌گویند. ۱۱. عرق شتر نجاست خوار.

م- اکثر فقها احتیاط کرده اند که با عرق جنب از حرام نماز خوانده نشود.

راه ثابت شدن نجاست: نجاست هر چیز با یقین انسان یا با خبر دادن کسی که آن را در اختیار دارد و یا با شهادت دو مرد عادل و گاهی با شهادت یک مرد عادل ثابت می‌شود.

ص: ۸۶

م. خوردن و آشامیدن چیز نجس و نیز خوراندن عین نجس به اطفال اگر ضرر داشته باشد، حرام است [اما اثر وضعی دارد].

م. اگر مسلمانی به پیامبر یا یکی از ۱۲ امام علیهم السلام دشنام بدهد یا با آنان دشمنی داشته باشد، نجس است.

م- تمام فرقه های اسلامی پاک اند، مگر ناصبی ها که با ائمه اهل بیت علیهم السلام دشمنی دارند؛ و غلاه که درباره ائمه غلو می کنند و آنان را خدا می دانند یا...؛ آن دو طائفه و مجسمه (کسی که برای خدا جسم و اعضاء قائل باشد) کافر و نجس اند.

ص: ۸۷

مطهرات

پاک کننده ها: ده چیز و به فتوای برخی مراجع دوازده چیز نجاست را پاک می کنند که عبارتند از: ۱. آب. ۲. زمین. ۳. آفتاب. ۴. استحاله. ۵. انتقال. ۶. اسلام. ۷. تبعیت. ۸. برطرف شدن عین نجاست. ۹. استبراء حیوان نجاست خوار. ۱۰. غائب شدن مسلمان. ۱۱. کم شدن دو سوم آب انگور. ۱۲. خارج شدن خون متعارف از ذبیحه.

هر یک دارای شرایط و احکامی است که باید به نظر مرجع تقلید عمل شود.

م- ظرفی را که سگ لیسیده، یا چیز روان از آن خورده و یا آب دهان سگ در آن ریخته است، باید آن را با خاک پاک، خاک مال کرد

ص: ۸۸

و سپس آن را بشویند.

م- ظرفی را که خوک از آن چیز روان بخورد، باید با آب قلیل هفت بار و با آب کُر و جاری بنا بر احتیاط واجب هفت بار بشویند. [مسلمانان در کشورهای غیراسلامی جداً مواظب باشند.]

م- اگر ظرفی با شراب نجس شود باید سه بار آن را بشویند و بهتر است که هفت بار شسته شود.

وضو: هر عبادتی که مشروط به طهارت است مثل نماز، طواف و... باید برای انجام آن وضو گرفت.

ص: ۸۹

م. در وضو واجب است صورت و دست‌ها را از بالا به پایین یک بار بشویند و بار دوم مستحب و جایز است، بارسوم و بیشتر حرام است، و جلو سر و روی پاها را مسح کنند و اگر به اندازه سر سوزن از اعضای وضو خشک بماند، وضو باطل است. [اگر موی سر بلند باشد فرق باز کرده به پوست سر مسح کنند. برخی مراجع مسح پا را تا مفصل گفته اند.

شرایط وضو: صحت وضو سیزده شرط دارد: ۱- ۵- آب وضو پاک، مطلق و مباح و ظرف آن مباح و غیر طلا و نقره باشد. ۶-

ص: ۹۰

اعضای وضو پاک باشد. ۷- وقت برای وضو و نماز کافی باشد. ۸- به قصد قربت باشد. ۹، ۱۰ و ۱۱- به ترتیب و پشت سر هم، خودش انجام دهد. ۱۲- از استعمال آب معذور نباشد. ۱۳- در اعضای وضو مانعی نباشد.

م. اگر کسی وضو نداشته و شک کند که وضو گرفته یا نه، باید وضو بگیرد و اگر وضو داشته است و شک کند که باطل شده یا نه به آن شک اعتنا نکند.

غسل های واجب:

هفت غسل واجب است: ۱. غسل جنابت. ۲. غسل حیض. ۳. غسل نفاس. ۴. غسل استحاضه. ۵. غسل مس میت. ۶. غسل میت. ۷. غسلی که با نذر

ص: ۹۱

و مانند آن واجب می شود.

دو چیز باعث جنابت می شود:

۱- جماع: اگرچه به اندازه ختنه گاه باشد.

۲- بیرون آمدن منی به هر قسمی که باشد.

چیزهای که بر جنب حرام است: پنج چیز بر جنب حرام است: ۱- رساندن جایی از بدن به خط قرآن، نام خدا و نام پیامبر و امامان علیهم السلام و حضرت زهرا علیهاالسلام بنا بر احتیاط واجب. ۲- وارد شدن به مسجدالحرام و مسجد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم. ۳- توقف در مسجدهای دیگر و بنا بر احتیاط واجب، در حرم های ائمه علیهم السلام. ۴- گذاشتن چیزی در مسجد و یا برداشتن

ص: ۹۲

چیزی از آن. ۵- خواندن سوره هایی که سجده واجبه دارند حتی یک حرف یا یک کلمه از این چهار سوره (به فتوای برخی مراجع).

سجده های واجبه قرآن

سجده های واجبه در جزءهای ۲۱، ۲۴، ۲۷ و ۳۰ قرآن در سوره های:

۱. سوره «۳۲» (الم تنزیل). ۲. س «۴۱» (حم سجده). ۳. س «۵۳» (والنجم). ۴. س ۹۶ (إقرأ) قرار دارند.

م- بر زن حیض، همان پنج چیز، حرام است و نیز تمام عبادت هایی که با وضو، غسل و یا تیمم انجام می شوند. اما جماع در فرج، بر زن و مرد حرام است.

ص: ۹۳

جاهایی که غسل باطل است

م- اگر جایی از بدن به اندازه سر سوزن خشک بماند، غسل باطل است.

م- اگر کسی بخواهد پول حمامی را ندهد یا نسیه بگذارد و صاحب حمام راضی نباشد یا بخواهد از پول حرام و یا پولی که خمس آن را نداده است، به حمامی بدهد غسل او باطل است.

م- اگر در بین غسل، حدث اصغر از انسان سر زد مثلاً ادرار کرد، غسل صحیح است و گفته اند که بنا بر احتیاط واجب برای نماز، وضو هم بگیرد.

ص: ۹۴

م. برخی مراجع فرموده اند: تمام غسل های واجب، جز استحاضه متوسطه و حتی بعضی از غسل های مستحبی کفایت از وضو می کنند.

م. اگر به نیت چند غسل یک غسل انجام دهند، از همه کفایت می کند.

م. تمام شرط هایی که برای صحت وضو گفته شد، در صحت غسل هم شرط است اما پی در پی و موالات و نیز شستن بدن از بالا به پایین در غسل شرط نیست.

غسل مسّ میّت

م. اگر جایی از بدن انسان به بدن میّت

ص: ۹۵

پس از سرد شدن و پیش از غسل دادنش، برسد، غسلِ مسِ میت واجب می شود اما دست زدن به حیوان مرده غسل ندارد.

غسل های مستحبی

غسل های مستحبی فراوان است و مهم ترین آن ها، غسل جمعه، غسل شب های قدر، غسل عیدین، غسل عید غدیر، غسل روز تولد پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و... است. (از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است که فرمود: «یا علی! در هر جمعه، غسل کن اگرچه باید قوت روز خود را بفروشی و آب خریده غسل کنی و گرسنه بمانی زیرا که هیچ

ص: ۹۶

سنتی بزرگ تر از این نیست(۱).»

تیمم: در هفت مورد به جای وضو و غسل باید تیمم کرد: ۱. پیدا نکردن آب. ۲. مشقت بیش از حد. ۳. ترس از ضرر. ۴. نیاز به آب برای حفظ جان. ۵. نیاز به آب برای تطهیر. ۶. نداشتن آب مباح. ۷. نداشتن وقت برای وضو یا غسل. [هر کدام از این موارد دارای شرایط و تفصیل مهم است.]

برخی احکام نماز:

نمازهای واجب ۶ قسم است: ۱. نمازهای یومیه. ۲. نماز آیات. ۳. نماز میت. ۴. نماز طواف. ۵. نماز قضای

۱- مفاتیح الجنان، ۶۷.

ص: ۹۷

پدر بر پسر بزرگتر. ۶. نمازهایی که به واسطه اجاره، نذر، قسم و عهد واجب می شوند.

م- در سفر ۸ فرسخی نمازهای چهار رکعتی با شرایط آن دورکعتی خوانده می شوند و روزه قصر است. (هر فرسخ تقریباً ۵ کیلومتر و نیم می باشد یعنی جمعاً ۴۴ کیلومتر تقریباً)

نمازهای نافله روزانه به این شرح است:

۱. نافله صبح، پیش از نماز صبح، ۲ رکعت.

۲. نافله ظهر، پیش از نماز ظهر، ۸ رکعت.

۳. نافله عصر، پیش از نماز عصر، ۸ رکعت.

۴. نافله مغرب، بعد از نماز مغرب، ۴ رکعت.

۵. نافله عشاء، بعد نماز عشاء، ۲ رکعت نشسته.

ص: ۹۸

۶. نافله شب بعد از نصف شب، ۱۱ رکعت.

م. مستحب است انسان نمازهای نافله را بخواند تا افزون بر ثواب، موجب قبولی نمازهای واجب شود و در حال اختیار نیز می‌توان آن‌ها را در راه رفتن، سواره و خوابیده و رکوع و سجده با اشاره و بدون سوره خواند.

شرایط لباس نمازگزار

لباس نمازگزار ۶ شرط دارد:

۱- پاک و مباح باشد. ۲- ۳ و ۴- از اجزاء مردار و از حیوان حرام گوشت نباشد. [مثلاً- اگر یک تار موی گربه به لباس باشد باطل کننده است].

ص: ۹۹

۵ و ۶- لباس نمازگزارِ مرد از ابریشم خالص و طلا باف نباشد.

م- استفاده کردن مرد از لباس ابریشم و طلا باف و هر نوع زینت به طلا مثل انگشتر، حلقه و غیره حرام و باطل کننده نماز است.

م. اکثر مراجع گفته اند که برابر بودن زن و مرد و جلو بودن زن از مرد در حین نماز، نماز را باطل می کند اگرچه با هم محرم باشند جز در مسجدالحرام که فاصله یک وجب کافی است.

ص: ۱۰۰

مسجدها و حرم‌ها**اشاره**

بهترین مکان برای نماز، مساجد و حرم‌های امامان است، به خصوص مسجدالحرام و مسجد الرسول صلی الله علیه و آله و سلم که پاداش فراوانی دارد.

مسجد سازی یکی از برجسته ترین امتیاز مؤمنان ساختن مسجد است خداوند می فرماید: «إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنِ آمَنَ بِاللَّهِ...» در روایتی از امام صادق علیه السلام آمده است: «هرکس مسجدی بسازد خدا برای او در بهشت خانه می سازد.»^(۱)

۱- - کافی: ۳/۳۶۸.

ص: ۱۰۱

مسلمانان را دریابید

آیا عنایت دارید که در چهار جا مسلمانان از نعمت پرفیض مسجد [خانه خدا] تا حدودی محروم مانده اند؟: ۱- برخی از روستاها و مناطق محروم. ۲- برخی از مناطق مرفه و بالاشهرها! ۳- تعدادی از فرودگاه های کشورهای اسلامی! ۴- عده ای از مسلمانان بومی یا مهاجر در کشورهای غیر اسلامی! [البته با عنایت برخی از فقها، خیرین و مؤمنان وارسته در بسیاری از کشورهای غیراسلامی مساجد و مراکز باشکوهی ایجاد شده اند که باعث افتخار است.]

اعجاب انگیز است که: در برخی جاها

ص: ۱۰۲

مساجد شان، مناره، اذان، امکانات، جماعت و حتی نماز خوان ندارند!!!.

م- نجس کردن مساجد و حرم‌ها، حرام است و آب کشیدن آن‌ها واجب می‌باشد.

واجبات نماز:

واجبات نماز یازده چیز است: ۱. نیت. ۲. قیام = ایستادن. ۳. تکبیره الاِحرام = گفتن الله اکبر. ۴. رکوع. ۵. دو سجده. ۶. قرائت. ۷.

ذکر. ۸. تشهد. ۹. سلام. ۱۰. ترتیب. ۱۱. موالات = پی در پی بودن اجزاء نماز.

م. ارکان نماز پنج چیز است: ۱. نیت. ۲. تکبیرها لاِحرام. ۳. قیام در حال تکبیرها لاِحرام و قیام پیش از رکوع. ۴. رکوع. ۵. دو سجده.

ص: ۱۰۳

م. اگر رکن نماز عمداً یا سهواً کم یا زیاد شود، نماز باطل می شود.

م. برخی مراجع جلسه استراحت (نشستن بعد از سجده دوم رکعت اول و سوم نماز) را واجب دانسته اند.

سجده بر تربت امام حسین علیه السلام

برای سجده بهتر از هر چیز تربت امام حسین علیه السلام، بعد از آن خاک، سپس سنگ، آن گاه گیاه (غیر خوردنی) است.

امام صادق علیه السلام: «سجده بر تربت امام حسین علیه السلام هفت پرده و حجاب را می گشاید. (بحار: ۸۵/۱۵۳).

ص: ۱۰۴

توجه! [کسانی که مُهر نماز می سازند بایست از نوشتن آیات قرآن و نام های مقدّس در آن خودداری کنند؛ زیرا گاهی مورد اهانت قرار می گیرند، تماس بی وضو؛ و حتّی اّتهم این که فلانی ها، برای غیر خدا سجده می کنند و... را وارد می سازند، لذا فقط بنویسند (تربت مبارک کربلا یا مشهدمقدّس) [این نکته جدّاً مهم است].

م. سجده برای غیر خدا حرام است؛ اگرچه پیامبر و امام و اولیاء خدا باشد.

م. کسی که نمازش اشکال دارد اگر وقت نماز وسعت دارد باید نمازش را یاد بگیرد سپس

ص: ۱۰۵

نماز بخواند و اگر وقت تنگ است بنا بر احتیاط واجب باید نمازش را به جماعت بخواند.

مبطلات نماز

۱۲ چیز نماز را باطل می‌کنند که عبارتند از: ۱- از بین رفتن یکی از شرط‌های نماز مثلاً در بین نماز بفهمد که مکانش غصبی است. ۲- باطل شدن وضو یا غسل. ۳- دست بسته نماز خواندن به قصد جزئیت. ۴- آمین گفتن بعد از حمد. ۵- برگشتن از قبله. ۶- عمدتاً حرف زدن. ۷- خندیدن با صدا. ۸- گریه کردن با صدا برای کارهای دنیایی. ۹- انجام کاری که صورت نماز را بر هم

ص: ۱۰۶

می زند. ۱۰- خوردن و آشامیدن. ۱۱- شک در رکعت های نمازهای ۲ و ۳ رکعتی یا شک در ۲ رکعت اول نمازهای چهاررکعتی. ۱۲- کم یا زیاد کردن رکن نماز، عمدتاً یا سهواً [اختلاف فتوی منوط به نظر مرجع تقلید می باشد و باید رعایت کرد].

مهم و قابل دقت

با توجه به فتاوی مراجع اگر کسی تشدید را نگوید یا حرفی را به جای حرف دیگر (بجای ض، ز. یا بجای ح، ه. یا بجای ق، غ.) بگوید نماز او باطل است. [زیرا معنا تغییر می کند] مثلاً: ضالین = گمراهان. اما

ص: ۱۰۷

زالین = لغزندگان. وظالین = سایه اندازان. و دالین = دلالت کنندگان. یا مثلاً: قد = بتحقیق. اما غد = فردا. و قادر = توانا. اما غادر = حيله گر. و... در برخی موارد کفر آمیز می شود. (نعوذ بالله)

[البته در نوشتن درست می نویسند اما در تلفظ مشکل دارند. به جاست که همه، تا حدودی از علم تجوید بهره بگیرند؛ نماز و قرآن را باید با الفاظ عربی صحیح که معنا تغییر نکند بخوانند.]

م. بر مرد واجب است حمد و سوره نماز صبح، مغرب و عشا حتی حرف های

ص: ۱۰۸

آخر آن‌ها را بلند بخوانند [اما اگر فریاد کنند باطل می‌شود] و بر مرد و زن واجب است حمد و سوره نماز ظهر و عصر را آهسته بخوانند. [و نیز تسبیحات اربعه را باید آهسته بخوانند].

م. برخی مراجع رعایت مد و کشیده خواندن کلماتی را که مد دارند مثل (ضالّین) احتیاط واجب دانسته‌اند.

م. برخی مراجع وقف به حرکت و وصل به سکون را مبطل نماز دانسته‌اند.

شکایات نماز:

شکایات نماز ۲۳ قسم است: الف: شک‌های باطل ۸ تا است: ۱ و ۲- شک

ص: ۱۰۹

در نمازهای دو رکعتی واجب و سه رکعتی. ۳- شک در چهار رکعتی که آیا یک رکعت خوانده یا بیشتر. ۵- شک بین ۲ و ۵ و یا ۲ و بیشتر از ۵. ۶- شک بین ۳ و ۶ یا ۳ و بیشتر از ۶. ۷- شک در عدد رکعات، که نداند چند رکعت خوانده است. ۸- شک بین ۴ و ۶ یا ۴ و بیشتر از ۶. (چه پیش از تمام شدن سجده دوم و چه پس از آن).

ب: شک هایی که نباید به آن ها اعتنا کرد شش مورد است: ۱. شک بعد از محل. ۲. شک بعد از وقت نماز. ۳. شک بعد از سلام نماز. ۴. شک کسی که زیاد شک

ص: ۱۱۰

می کند. ۵. شک امام و مأموم. ۶. شک در نمازهای مستحبی.

ج: شک های صحیح در نمازهای چهار رکعتی است که نه صورت دارد:

۱. شک بین ۲ و ۳ بعد از دو سجده اگر به یقین یا گمان نرسید، بنا را بر ۳ گذاشته یک رکعت بخواند و بعد از سلام نماز، یک رکعت نماز احتیاط ایستاده یا دو رکعت نشسته بخواند.

۲. شک بین ۲ و ۴، بعد از دو سجده که بنا را بر ۴ گذاشته و بعد از سلام نماز دو رکعت نماز احتیاط ایستاده بخواند.

۳. شک بین ۲ و ۳ و ۴، بعد از دو سجده

ص: ۱۱۱

که بنا را بر ۴ بگذارد و بعد از سلام، دو رکعت نماز احتیاط ایستاده و بعد دو رکعت نشسته بخواند. (اما اگر این سه شک پیش از تمام شدن ذکر سجده دوم باشد، باطل است.)

۴. شک بین ۴ و ۵ بعد از سجده دوم که بنا بر ۴ بگذارد و بعد از سلام نماز دو سجده سهو بجا آورد. و... .

۵. شک بین ۳ و ۴ در هر جای نماز که باشد، بنا را بر ۴ بگذارد و بعد از سلام یک رکعت نماز احتیاط ایستاده یا دو رکعت نشسته بخواند.

۶. شک بین ۴ و ۵ در حال ایستاده که

ص: ۱۱۲

باید بنشیند و نمازش را سلام دهد و بعد از نماز یک رکعت نماز احتیاط ایستاده یا دو رکعت نشسته بخواند.

۷. شک بین ۳ و ۵ در حال ایستاده که باید بنشیند و نماز را تمام کند و دو رکعت نماز احتیاط ایستاده بخواند.

۸. شک بین ۳ و ۴ و ۵ در حال ایستاده که بنشیند و بعد از نماز، دو رکعت نماز احتیاط ایستاده و دو رکعت نشسته بخواند.

۹. شک بین ۵ و ۶ در حال ایستاده که باید بنشیند و بعد از سلام دو سجده سهو به جا آورد (به فتوای برخی دو سجده سهو دیگر جهت قیام بی جا نیز انجام شود).

ص: ۱۱۳

دستور نماز احتیاط

کسی که نماز احتیاط می خواند باید بعد از سلام نماز (آن سه تکبیر را نگوید و) فوراً در دل خود نیت نماز احتیاط کرده، تکبیر بگوید و حمد تنها را خوانده، رکوع و دو سجده کند و بعد از تشهد، سلام دهد و اگر دو رکعت است، رکعت دوم را مثل اول انجام دهد.

یادآوری: نماز احتیاط، اذان، اقامه، سوره و قنوت ندارد و باید نیت آن را به زبان نیاورند. حمد و حتی بسم الله آن را بنا بر احتیاط واجب یا لازم آهسته بخوانند.

سجده سهو

عده ای از فقها گفته اند: برای سلام بی جا،

ص: ۱۱۴

کلام بی جا، تشهد یا سجده فراموش شده و شک بین ۴ و ۵ و... و برخی گفته اند: بنا بر احتیاط در هر چیزی که سهواً در نماز، کم یا زیاد شود، دو سجده سهو باید انجام دهند.

دستور سجده سهو آن است که بعد از سلام نماز فوراً به همان نیت دو سجده کنند و بعد از تشهد سلام دهد.

م- در سجده سهو از سه ذکر بهتر است این ذکر گفته شود: «بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ.»

جماعت، اوج معراج

نماز معراج مؤمن است اما اوج این معراج جماعت است که فضائل فراوانی دارد. در

ص: ۱۱۵

روایتی از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم آمده است: «... صف های اُمّت من مثل صف های فرشتگان است و هر رکعت در جماعت، ۲۴ رکعت است و هر رکعت در نزد خدا محبوب تر است از عبادت چهل سال...»^(۱)

شرایط امام جماعت (سخنگوی جمع)

امام جماعت باید عاقل، بالغ، شیعه دوازده امامی، عادل و حلال زاده باشد و نماز را صحیح بخواند و اگر مأموم مرد باشد، امام او نیز مرد باشد و به فتوای برخی، مرض خوره و پیسی نداشته باشد و حدّ شرعی نخورده باشد.

۱- - وسائل: ۳/۳۷۲.

ص: ۱۱۶

[کسی که واجد الشرائط نیست نباید جماعت دهد که خطرناک است. [امام جماعت سخنگوی مؤمنین در نزد خدا و دارای شرایط ویژه است] اما با وسواس نباید از فیض جماعت محروم شد؛ نه علما خجالت بکشند و نه مؤمنان سخت گیر باشند.]

نماز آیات:

یکی از نمازهای واجب، نماز آیات است که برای زلزله، گرفتن خورشید، گرفتن ماه هرچه کم باشد، واجب می شود.

برخی مراجع نماز آیات را، برای رعد و برق و... در صورت که اکثر مردم بترسند احتیاط واجب دانسته اند.

نماز آیات دو رکعت است و در هر رکعت

ص: ۱۱۷

پنج رکوع دارد. به این ترتیب که بعد از نیت و تکبیر یک حمد و سوره را بخواند و به رکوع برود. بعد از رکوع دوباره حمد و سوره را بخواند و به رکوع برود تا پنج بار، سپس دو سجده کند و برخیزد و رکعت دوم را مثل رکعت اول انجام دهد و تشهد خوانده، سلام دهد. روش دوم: این است که در هر رکعت یک حمد بخواند، سپس یک سوره را پنج قسمت کند و بعد از هر قسمت به رکوع رود. برخی مراجع «بسم الله الرحمن الرحيم» را به تنهایی برای رکوع کافی نمی دانند بلکه آن را با آیه اول یک رکوع گفته اند و جمله تامه را مثل (لم یلد) برای یک رکوع کافی دانسته اند.

ص: ۱۱۸

م- اگر کسی نماز آیات خود را نخوانده باشد، باید قضای آن را بخواند و در غیر آن باید وصیت کند که بعد از مردنش بخوانند. [بهترین خدمت برای میت این است که دینش را اداکنند، اعم از حقّ مردم و حقّ خدا.]

برخی از احکام روزه:

قبلاً روزه های واجب بیان شد، برخی از مسائل آن در این جا ذکر می شود.

مبطلات روزه:

باطل کننده های روزه نه چیزند:

۱. خوردن و آشامیدن. ۲. جماع= آمیزش. ۳. استمناء. ۴. دروغ بستن بر خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم. ۵. رساندن غبار بر حلق. ۶. فرو

ص: ۱۱۹

بردن سر در آب. ۷. باقی ماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح. ۸- اماله کردن با چیز روان. ۹- قی و استفراغ کردن. (۱)

م. اگر کسی عمداً روزه ماه رمضان خود را باطل کند، مرتکب حرام شده است و افزون بر توبه و قضا باید کفاره هم بپردازد. [برای هر روز ۶۱ روز روزه بگیرد یا ۶۰ مسکین را طعام دهد...]

م. اگر کسی با کار حرام (نعوذبالله) روزه خود را باطل کند، کفاره جمع بر او واجب می شود. [یعنی هم ۶۰ روز روزه و هم

۱- توضیح المسائل محشی: ۱/۸۹۰

ص: ۱۲۰

اطعام ۶۰ مسکین و...]

م- اگر روزه دار در ماه رمضان چند بار جماع کند، برای هر بار، یک کفاره واجب می شود، و بنا به نظر برخی مراجع، استمناء نیز چنین است.

م- کسی که قضای روزه خود را تا ماه رمضان بعدی نگیرد باید برای هر روز ۷۵۰ گرم آرد یا نان یا گندم، کفاره به فقیر بدهد.

م- کسی که روزه قضا دارد، نمی تواند روزه مستحبی بگیرد.

م- روزه عید فطر و قربان حرام است و نیز اگر انسان بداند که روزه برای او یا

ص: ۱۲۱

طفلش ضرر دارد، و نیز روزه مستحبی زن بدون اجازه شوهرش و

روزه مستحبی افزون بر فوائد فراوان و پاداش زیاد سبب قبولی روزه های واجب است.

برخی از احکام زکات:

الف- زکات هشت مورد مصرف دارد:

۱ و ۲- فقیر و مسکین. ۳- مأمور موظف از طرف امام یا نائب امام. ۴- کفار؛ جهت تمایل آنان به اسلام. ۵- خرید بنده جهت آزاد کردن. ۶- بدهکاری که نمی تواند قرضش را بدهد. ۷- فی سبیل الله: ساختن مسجد، راه، پُل، درمانگاه و... ۸- مسافری که در سفر درمانده است.

ص: ۱۲۲

ب- کسی که زکات می‌گیرد باید شیعه دوازده امامی باشد، متجاهر به فسق نباشد، زکات را در معصیت مصرف نکند و واجب النفقه صاحب زکات نباشد.

ج. سید نمی‌تواند از غیر سید زکات بگیرد.

د- زکات و هر انفاق دیگر باید برای رضای خدا و از مال حلال داده شود.

برخی از احکام خمس:

الف. از هر آن چه که کسب حساب می‌شود، مالی به دست آید و از مخارج سال انسان زیاد بیاید، خمس دارد.

ب. مهر زن و میراث، خمس ندارد، اما

ص: ۱۲۳

بخشش، جایزه، هدیه، نذر و... اگر از مخارج سالش زیاد آمد بنا به نظر برخی مراجع، خمس دارد.

ج. اگر از کسی که میراث رسیده و خمس آن را نداده، آن مال میراث خمس دارد.

د. تا خمس مال را ندهند نمی توانند در آن تصرف کنند.

ه. سیدی که خمس را می گیرد، باید فقیر و شیعه ۱۲ امامی باشد، آشکارا معصیت نکند، خمس را در راه گناه خرج نکند و به سید بودن او اطمینان داشته باشند.

و. اگر در شهری سید مستحق پیدا نشود،

ص: ۱۲۴

خمس را به شهر دیگر برده به سید مستحق برسانند.

ز . جایز نیست سهم امام علیه السلام بدون اجازه مرجع تقلید مصرف شود.

ح . سهم سادات مخصوص سادات فقیر است. برخی مراجع آن را نیز منوط به اجازه مجتهد دانسته اند.

برخی از احکام حج:

۱. از شرایط واجب شدن حج، بلوغ، عقل، آزاد بودن و استطاعت همه جانبه می باشد. [دوستان را به مطالعه کتاب زمزم نور... تألیف این جانب سفارش می کنم.]

ص: ۱۲۵

۲. حج، واجب فوری است که در سال استطاعت باید انجام شود.
۳. منکر حج کافر است، و ترک و تأخیر آن حرام و گناه است، اما ترک عمومی حج موجب نزول بلا می باشد.
۴. اگر کسی حج انجام نداد، پس از فوت او باید از اصل مال او، کسی را نایب بگیرند تا حج او را انجام دهد.
۵. برای کسانی که ۱۶ فرسخ از مکه دورتر هستند، عمره واجب نمی شود.

احکام امر به معروف و نهی از منکر:

۱. از مهم ترین واجبات الهی، امر به معروف و

ص: ۱۲۶

نهی از منکر است.

۲. ترک این واجب در صورت وجود شرایط آن حرام و موجب نزول عذاب است.

۳. این واجب دارای شرایطی است که بایست به آن توجه داشت.

۴. انجام این واجب مهم وظیفه هر مسلمان است.

۵. رسانه های اسلامی در برابر این واجب مسئولیت سنگینی دارند.

۶. مسئولیت دانشمندان، دولت مردانِ مسلمان و رئیس هر خانه و هر قوم درباره آن بسیار سنگین است.

۷. بدترین زمان، زمانی است که مردم،

ص: ۱۲۷

معروف را منکر و منکر را معروف بدانند. «... أَلْسُنُهُ فِيهِمْ بِدْعَةٌ وَ الْبِدْعَةُ فِيهِمْ سُنَّةٌ...»

۱.۸ اگر سکوت علمای اعلام موجب تقویت ظالم یا موجب تأیید او یا ... شود واجب است اظهار حق و انکار باطل، اگر چه تأثیر فعلی نداشته باشد.

۹. هرگاه دین در خطر قرار بگیرد، بر هر مسلمانی دفاع از دین واجب است.

۱۰. از بدترین ظالمان کسی است که به والدین، خانواده و زیر دستانش ستم کند یا منسوینش را هدایت نکند.

ص: ۱۲۸

فصل چهارم: احکام ازدواج و نوزاد:

اشاره

از دیدگاه اسلام، ازدواج مشروع و سالم یکی از مقدّس‌ترین برنامه‌های ضروری بشر است که فوائد فراوانی دارد. و کسانی که در این راستا خدمت کنند پاداش ارزنده‌ای دارند. (۱)

اخطار به مجریان صیغه عقد:

اگر کسی واجد الشّرائط نباشد و عقد را بخواند سخت خطرناک است، و چه فرزندان بی‌بار خواهند آمد؟ شرایط شرعی ازدواج مهم است و باید رعایت شود. در این فصل برخی

۱- به کتاب ارمغان ازدواج نوشته این جانب مراجعه شود.

ص: ۱۲۹

مسائل آن مطرح می شود.

خواندن صیغه عقد پنج شرط دارد:

۱. این که عقد باید به عربی صحیح خوانده شود، و خواننده عقد باید اخبار و انشاء و معنی صیغه عقد را کاملاً بداند و به آن توجه داشته باشد.

۲. این که مرد و زن و یا وکیل آنان که صیغه را می خوانند باید قصد انشاء را داشته باشند؛ یعنی زن با گفتن زَوْجْتُكَ نَفْسِي، قصدش این باشد که خود را از همان لحظه زن طرف قرار دهد. و مرد با گفتن قَبِلْتُ التَّرْوِیْحَ زن بودن او را از همان لحظه برای

ص: ۱۳۰

خود قبول کند.

۳. کسی که صیغه را می خواند باید عاقل و بالغ باشد.

۴. این که وکیل در خواندن عقد باید زن و شوهر را معین کند.

۵. این که زن و مرد به ازدواج راضی باشند و اگر پدر، یا هرکسی، دختر یا پسر را مجبور به ازدواج نماید، عقد باطل است.

خطبه پیش از عقد:

مستحب است که پیش از عقد خطبه بخوانند: مثلاً: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحَلَّ النِّكَاحَ وَ حَرَّمَ الزُّنَا، وَ الصَّلَاةَ وَ السَّلَامَ عَلَيَّ رَسُولِ اللَّهِ وَ آلِهِ الْأَصْفِيَاءِ. قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: «وَ أَنْكِحُوا

ص: ۱۳۱

الْآيَامِ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ وَأَنْ يَكُونُوا فَقْرَاءً يُغْنِيهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ»

و عن رسول الله ۲: «النِّكَاحُ سُنَّتِي فَمَنْ رَغِبَ عَن سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي»

مستحب است صیغه عقد در ساعت و روز مبارک خوانده شود، [در ایام مصائب مهم مذهبی، و نیز تحت الشعاع و قمر در عقرب نباشد] و برای دفع نَحُوسَت، صدقه بدهند.

عقد دائم و موقت:

ازدواج دو نوع است:

۱- ازدواج دائم: ازدواج دائم آن است که مدت در آن ذکر نشود.

ص: ۱۳۲

۲- ازدواج موقت: ازدواج موقت آن است که در آن مدت ذکر شود (مثلاً ساعت یا ۵۰ سال).

۳- نحوه خواندن عقد دائم: اصالتاً بعد از تعیین مهر (هرچه توافق شود) این طور است:

اگر عقد را خود زن و مرد بخوانند، اول زن بگوید: *أَنْكَحْتُكَ نَفْسِي عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ*. یعنی: نفس خودم را زن تو نمودم به مَهْرِ تعیین شده. (زن شرعی آن است که همه انواع بهره برداری از قبیل بوسه و کنار و... از او حلال باشد.) سپس مرد بگوید: *قَبِلْتُ النِّكَاحَ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ*. قبول کردم این زینت را به مهر معلوم. یا زن بگوید: *زَوَّجْتُكَ نَفْسِي*

ص: ۱۳۳

عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ. نفس خودم را زن تو نمودم به مهر معلوم. مرد بگوید:

قَبِلْتُ التَّرْوِيجَ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ.

قبول کردم این زینت را به مهر معلوم. [البته معنا و قصد انشا را بداند و...]

اگر دو نفر دیگر، صیغه عقد را و کالتاً بخوانند، چنان چه مثلاً اسم زوج (هاشم) و اسم زوجه (صابره) باشد وکیل زن بگوید:

زَوَّجْتُ مُوَكَّلَكَ هَاشِمَ مُوَكَّلَتِي صَابِرَةَ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ. به زینت دادم وکیل گیرنده شما هاشم را وکیل گیرنده خودم صابره را به مهر تعیین شده. وکیل مرد بگوید:

قَبِلْتُ التَّرْوِيجَ لِمُوكَلِّي هَاشِمَ عَلَى الصَّدَاقِ

ص: ۱۳۴

المَعْلُومِ. (قبول کردم این زینت را برای وکیل گیرنده ام هاشم به مهر تعیین شده.) صیغه های زَوَّجْتُ وَاَنْكَحْتُ با این که به مفعول دوّم بنفسه متعدّی می شوند اما باز هم احتیاطاً آن ها را متعدّی به حرف جر مانند (من - لام - باء) نماید و بگوید: اَنْكَحْتُ مُوَكَّلَتِي صابره لِمُوَكَّلِكَ؛ بِمُوَكَّلِكَ؛ مِنْ مُوَكَّلِكَ هَاشِمٍ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ. اما در قبول، تعدّی به لام کافی است. [قَبِلْتُ لِمُوَكَّلِي...]

م- برخی از مراجع فرموده اند: احتیاط در آن است که فاعل المعنی مقدم گردد، یعنی در عقد نکاح، زوج مقدم ذکر شود و گفته شود:

اَنْكَحْتُ مُوَكَّلَتِي «هاشم» مُوَكَّلَتِي «صابره»

ص: ۱۳۵

عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ، قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِمَوْكَلِي هَاشِمِ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ.

ذکر دو صیغه با هم:

در ذکر دو صیغه وکیل زن بگوید:

«أَنْكَحْتُ وَزَوَّجْتُ مَوْكَلَتِي خَدِيجَةَ مَوْكَلِكَ قَاسِمَ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ» یعنی وکیل گیرنده ام خدیجه را زن و زوجه وکیل گیرنده شما قاسم قرار دادم به مهر معلوم. وکیل مرد بگوید:

«قَبِلْتُ النِّكَاحَ وَالتَّزْوِيجَ لِمَوْكَلِي قَاسِمَ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ» قبول نمودم این زنیّت و ازدواج را برای وکیل گیرنده ام قاسم به مهر معلوم.

اگر بخواهند عقد را با ضمیر غائب بخوانند، وکیل زن بگوید: أَنْكَحْتُهَا (یا زَوَّجْتُهَا) (خَدِيجَةَ)

ص: ۱۳۶

إِيَّاهُ (قاسم) عَلَى الصُّدَاقِ الْمَعْلُومِ. وکیل مرد بگوید: قَبِلْتُ النِّكَاحَ (یا التَّرْوِيجَ) لَهُ (قاسم) عَلَى الصُّدَاقِ الْمَعْلُومِ. در صورتی که وکیل زن و مرد یک نفر باشد عقد را این طور بخواند.

اگر زوجه مقدم ذکر شود:

أَنْكَحْتُ مُوَكَّلَتِي صَالِحَةَ لِمُوَكَّلِي أَحْمَدَ عَلَى الصُّدَاقِ الْمَعْلُومِ. قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِمُوَكَّلِي أَحْمَدَ عَلَى الصُّدَاقِ الْمَعْلُومِ.

اگر زوج مقدم ذکر شود:

أَنْكَحْتُ مُوَكَّلِي أَحْمَدَ مُوَكَّلَتِي صَالِحَةَ عَلَى الصُّدَاقِ الْمَعْلُومِ، قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِمُوَكَّلِي أَحْمَدَ عَلَى الصُّدَاقِ الْمَعْلُومِ. تعدی با حرف، لام، باء، و من: «أَنْكَحْتُ مُوَكَّلَتِي صَالِحَةَ لِمُوَكَّلِي، بِمُوَكَّلِي،

ص: ۱۳۷

من مُوَكَّلِي، احمد... قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِمُوَكَّلِي، احمد...» در صورتی که وکیلِ دختر و پسر، شخصِ سومی را وکیل بگیرند این طور باید خوانند: ایجاب: «أَنْكَحْتُ مُوَكَّلَهُ مُوَكَّلِي خَدِيجَةَ مُوَكَّلٍ مُوَكَّلِي قَاسِمٍ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ». قبول: «قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِمُوَكَّلٍ مُوَكَّلِي قَاسِمٍ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ».

«أَنْكَحْتُ مُوَكَّلَهُ مُوَكَّلِي خَدِيجَةَ لِمُوَكَّلٍ مُوَكَّلِي، (يا مِنْ) مُوَكَّلٍ مُوَكَّلِي قَاسِمٍ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ.» «قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِمُوَكَّلٍ مُوَكَّلِي قَاسِمٍ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ».^(۱)

۱- ایضاع النکاح: ۳۸.

ص: ۱۳۸

عقد فضولی:**اشاره**

عقد فضولی آن است که خانمی را برای آقایی در غیاب هر دو یا یکی از آن‌ها عقد کنند، بعداً اگر زن و مرد با اختیارشان آن عقد را قبول کردند، آن عقد صحیح است و اگر قبول نکردند باطل می‌شود و اگر بعد از رد کردن، دوباره قبول کنند باید عقد مجدّد خوانده شود.

روش خواندن عقد فضولی:

«أَنْكَحْتُ خَدِيجَةَ، لِسَيِّدِ رِضَا، عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ. قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِسَيِّدِ رِضَا، عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ. يَا بِنْتِ الْمَرْأَةِ الْمَعْلُومَةِ، الرَّجُلِ»

ص: ۱۳۹

المَعْلُومِ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ. قَبِلْتُ التَّرْوِيجَ لِلرَّجُلِ الْمَعْلُومِ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ.»

روش خواندن عقد ولایتی:

یعنی: پدر دخترش را برای پسر دیگری عقد نماید، بگوید: «أَنْكَحْتُ ابْنَتِي طَيْبَةً، ابْنَكَ مُحَمَّدًا، عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ.» پدر طرف بگوید: «قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِابْنِي مُحَمَّدًا، عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ.»

عقد ولایتی با وکالت از پدر دختر و پسر:

«أَنْكَحْتُ ابْنَ مُيُوكَلِّي جَوَادِ ابْنَةَ مُيُوكَلِّي خَدِيدَجَةَ عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ. قَبِلْتُ النِّكَاحَ لِابْنِ مُيُوكَلِّي جَوَادٍ، عَلَى الصَّدَاقِ الْمَعْلُومِ.» و نیز تعدی با حرف جر.

ص: ۱۴۰

روش خواندن عقد موقت:

هر گاه زن و مرد بخواهند خودشان صیغه عقد موقت را بخوانند اول مهر و مدت دقیقاً معین شود (مثلاً پنجاه هزار تومان، و مدت یک ساعت یا شش ماه و...) اما باید توجه داشت که این کار بسیار مهم است، با خواندن ظاهری درست نمی شود، مبادا به حرام گرفتار شوند.

زن بگوید: «مَتَّعْتُكَ (یا زَوَّجْتُكَ) نَفْسِي فِي الْمُدَّةِ الْمَعْلُومَةِ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ». یعنی: خود را به بهره برداری تو قرار دادم، یا زن تو نمودم به مدت معین و با مهریه مشخص.

ص: ۱۴۱

مرد بگوید: «قَبِلْتُ التَّمْتِيعَ (یا التَّرْوِیْحَ) لِنَفْسِي فِي الْمُدَّةِ الْمَعْلُومَةِ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ» (۱)

قبول نمودم این زینت را به مدت معین... و به مهر معین... .

و اگر زن، مرد را وکیل نماید که عقد او را برای خودش بخواند، مرد بگوید: «زَوَّجْتُ (یا مَتَّعْتُ) مُوَكَّلَتِي طَيِّبَةً لِنَفْسِي فِي الْمُدَّةِ الْمَعْلُومَةِ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ». یعنی به زینت موقت درآوردم وکیل گیرنده ام را برای خودم به مهریه و مدت معین شده، بعد بلافاصله بگوید: «قَبِلْتُ التَّرْوِیْحَ (یا التَّمْتِيعَ) لِنَفْسِي فِي

۱- تحریر الوسیله: ۳/۵۱۴.

ص: ۱۴۲

الْمُدَّةِ الْمَعْلُومَةِ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ.» یعنی قبول نمودم این زنیت را برای خودم به مهریه تعیین شده در مدت معلومه. [مثلاً دو سال یا...]

اگر شخص سوم وکیل زن و مرد شود بگوید: «مَتَّعْتُ (یا زَوَّجْتُ) مُوَكَّلَتِي طَيِّبَةً لِمُوكِّلِي احسان فِي الْمُدَّةِ الْمَعْلُومَةِ عَلَى الْمَهْرِ الْمَعْلُومِ.» یعنی به زنیت موقت درآوردم وکیل گیرنده ام طیبه را برای وکیل گیرنده ام احسان به مدت و مهر معین. بعد بگوید: قَبِلْتُ ... یعنی قبول نمودم این زنیت موقت را برای وکیل گیرنده ام احسان به مدت و مهر معین شده، صحیح است.

ص: ۱۴۳

دعای بعد از عقد:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ أَلْفَ بَيْنَهُمَا كَمَا أَلَّفْتَ بَيْنَ آدَمَ وَحَوَّاءَ، اللَّهُمَّ أَلْفَ بَيْنَهُمَا كَمَا أَلَّفْتَ بَيْنَ مُحَمَّدِ الْمُصْطَفَى وَخَدِيجَةَ الْكُبْرَى، اللَّهُمَّ أَلْفَ بَيْنَهُمَا كَمَا أَلَّفْتَ بَيْنَ عَلِيِّ الْمُرْتَضَى وَفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، وَارْزُقْهُمَا خَيْرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.»

برخی از آداب نوزاد:

ارزش فرزند: فرزند رحمت و نعمت خدا، ثمره زندگی، روشنی چشم، عطر روح و گل بهشتی است. پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید: در

ص: ۱۴۴

خانه ای که فرزند نیست برکت نیست. (۱)

آداب زمان ولادت نوزاد:

وقتی که فرزند به دنیا آمد، گریه اولش موجب سلامتی اوست و بایست با نام خدا او را برداشت سپس غسل داده با پارچه حلال، پاک و سفید بپوشانند. آنگاه مستحب است که در گوش راستش اذان و در گوش چپ او اقامه گفته، سوره حمد، آیه الکرسی، توحید و... را به گوشش بخوانند و کام نوزاد را با تربت امام حسین علیه السلام، آب فرات و خرما

۱- - کنز العمال ۱۶/۸۱.

ص: ۱۴۵

برداشته، نام خوب و مذهبی که عبودیت خدا در آن باشد یا اسامی پیشوایان دین باشد (مثل عبدالله، عبدالمتین، محمد، علی، حسن، حسین، زهرا، فاطمه، و...) را بر او بگذارند، و نیز ولیمه و صدقه پردازند؛ سپس در روز هفتم سر او را بتراشند، و به وزن موی سرش نقره تصدق دهند و در صورت توان گوسفندی برای او عقیقه کنند؛ در وقت کشتن عقیقه این دعا را بخوانند: (۱)

دعای عقیقه:

«بِسْمِ اللَّهِ وَ بِاللَّهِ اللَّهُمَّ عَقِيْقَهُ عَنِ فُلَانٍ. به

۱- - به کتاب ارمغان تربیت مراجعه شود (ارمغان ۳)

ص: ۱۴۶

نام خدا و برای خدا، پروردگارا این ذبح عقیقه از فلانی است (نام فرزند را ذکر کنند): لَحْمُهَا بِلَحْمِهِ وَ دَمُهَا بِدَمِهِ وَ عَظْمُهَا بِعَظْمِهِ
 اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهَا وَقَاءَ لآلِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلَامُ.

گوشت عقیقه و خون آن و استخوان آن را صدقه گوشت و خون و استخوان این فرزند قرار بده. بار خدایا این عقیقه را سپر (فرزند
 و) آل محمد ۲ قرار بده. مفاتیح الجنان

دعای ختنه پسر:

امام صادق علیه السلام فرمود: در وقت ختنه کردن پسر این دعا را بخوانید:

«اَللّٰهُمَّ هَذِهِ سُنَّتُكَ وَ سُنَّةُ نَبِيِّكَ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اتَّبَاعٌ مِّنَّا لَكَ وَ لِتَبِيِّكَ بِمَشِيَّتِكَ

ص: ۱۴۷

وَ يَارَادَتِكَ وَ قَضَائِكَ لِأَمْرِ أَرَدْتَهُ وَ قَضَاءِ حَتْمَتِهِ وَ أَمْرِ أَنْفَعَتِهِ وَ أَدَقَّتْهُ حَرَّ الْحَدِيدِ فِي خِتَانِهِ وَ حِجَامَتِهِ، بِأَمْرِ أَنْتَ أَعْرَفُ بِهِ مِنِّي. اللَّهُمَّ فَطَهِّرْهُ مِنَ الدُّنُوبِ. وَ زِدْ فِي عُمرِهِ وَادْفَعْ الْآفَاتَ عَنْ يَدَيْهِ وَ الْأَوْجَاعَ عَنْ جِسْمِهِ. وَ زِدْهُ مِنَ الْغِنَى. وَادْفَعْ عَنْهُ الْفَقْرَ فَإِنَّكَ تَعْلَمُ وَ لَا تَعْلَمُ. (۱)

فصل پنجم: احکام میت:

اشاره

طبق فتاوی مراجع بر هر مسلمانی واجب است که وقتی آثار مرگ را در خود احساس کرد، امانت های مردم را به صاحبانش بدهد و

۱- مفاتیح الجنان: ۹۱۶.

ص: ۱۴۸

به امور واجبه خود مثل بدهکاری، نماز و روزه قضا و... پردازد و نیز وصیت شرعی کند. در روایت آمده است: «مؤمن نخواهد مگر آن که وصیت نامه اش زیر سرش باشد.»

مسائل مربوط به اموات دو بخش دارد:

احکام حالت احتضار:

۱. آداب حالت احتضار به این شرح:

۱. رو به قبله کردن مُحْتَضِرِ مسلمان بر مسلمانانِ حاضر واجب است. [متأسفانه در بیمارستان ها رعایت نمی شود]

۲. مستحب است بر بالین او سوره های یس، صافات، احزاب، آیهالکرسی و... را بلند بخوانند و نیز شهادتین و اقرار به ۱۲

ص: ۱۴۹

امام (ع) و عقاید حقّه را بر او تلقین کنند که بفهمد.

شهادتین: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ وَ أَشْهَدُ أَنَّ عَلِيًّا وَ أَوْلَادَهُ الْمَعْصُومِينَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ (الْحَسَنَ وَ الْحُسَيْنَ وَ... وَ الْحُجَّةَ الْمُنْتَظَّرَ الْمَهْدِي) حُجُّجُ اللَّهِ» (نام ائمه را ببرند).

و نیز این دعا را به محضر تلقین کنند که بفهمد:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي الْكَثِيرَ مِنْ مَعْاصِيكَ وَ اقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ مِنْ طَاعَتِكَ، يَا مَنْ يَقْبَلُ الْيَسِيرَ وَ يَعْفُو عَنِ الْكَثِيرِ اقْبَلْ مِنِّي الْيَسِيرَ وَ اعْفُ عَنِّي الْكَثِيرَ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَفُوفُ الْغَفُورُ اللَّهُمَّ اِرْحَمْنِي فَإِنَّكَ رَحِيمٌ.»

ص: ۱۵۰

برخی آداب بعد از مرگ عبارتند از:

غسل، حنوط، کفن، نماز و دفن میت مسلمان اگر چه ۱۲ امامی نباشد که بر ولی او بلکه بر مسلمانان مکلف واجب کفایی است.

و تفصیل آن به این شرح است:

اول - غسل: میت را باید سه غسل بدهند، ۱. با آب سِدر. ۲. با آب کافور. [به اندازه که آب مضاف نشود] ۳- با آب خالص.

م- غسل دادن میت مسلمان اگر چه از زنا باشد حتی بچه سقط شده، اگر چهار ماه یا بیشتر دارد، واجب است.

دوم - حنوط: بعد از غسل واجب است

ص: ۱۵۱

هفت موضع سجده میت را با کافور حنوط کنند. (پیشانی، کف دو دست، هر دو زانو و هر دو انگشت بزرگ پا) حنوط دماغ و سینه و آرنج‌ها مستحب است.

سوم - کفن واجب: میت مسلمان را باید با سه پارچه کفن کنند. (لنگ، از ناف تا زانو، پیراهن از شانه تا ساق پا و سرتاسری) بقیه مستحب است. [با شرایط شرعی]

چهارم نماز میت:

ارکان نماز میت عبارتند از: ۱- نیت «قربۀ إلی الله». ۲- قیام. ۳- تکبیرهای پنج گانه. ۴- گفتن ذکرهای چهارگانه واجب.

ص: ۱۵۲

شرح واجبات نماز میت:

۱. اگر شش سال میت تمام شده باشد، نماز بر او واجب است. ۲. میت را با پشت بخوابانند که سر میت به طرف راست نماز گزار باشد. ۳. نماز گزار باید رو به قبله و نزدیک میت بایستد. ۴. در تکبیرات و دعاها موالات را رعایت کند. ۵. نماز باید بعد از غسل، حنوط و کفن باشد. ۶. از ولی میت اجازه گرفته شود. ۷. عورت میت پوشانده باشد. ۸. بین میت و نماز گزار پرده و دیوار حایل نباشد اما تابوت اشکال ندارد. ۹. باید میت را در نماز معین کند [ولو با اشاره]. ۱۰. نماز باید با قصد قربت خوانده شود و ریا نشود.

ص: ۱۵۳

دستور خواندن نماز میت

نماز میت پنج تکبیر دارد و چهار ذکر: بعد از نیت و تکبیر اول بگوید: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ».

بعد از تکبیر دوم بگوید: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ. كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ وَصَلِّ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ، وَالشُّهَدَاءِ وَ الصُّدِّيقِينَ وَ جَمِيعِ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ.»

ص: ۱۵۴

بعد از تکبیر سوم بگوید: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ تَابِعْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ إِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

اما بعد از تکبیر چهارم ۹ روش دارد:

۱- یک مرد. ۲- یک زن. ۳- چند مرد. ۴- چند زن. ۵- دو مرد. ۶- دو زن. ۷- چند زن و مرد. ۸- طفل. ۹- یک زن و یک مرد.

اگر میت یک مرد باشد بعد از تکبیر چهارم بگوید: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ نَزَلَ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ. اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا اللَّهُمَّ

ص: ۱۵۵

ان كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَاعْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهِ فِي الْغَابِرِينَ
وَارْحَمْهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.»

و اگر يك زن باشد، گفته شود: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكَ وَابْنُهُ عَبْدُكَ وَابْنَةُ أُمَّتِكَ نَزَلَتْ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهَا
إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنَّا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ مُحْسِنَةً فَزِدْ فِي إِحْسَانِهَا وَإِنْ كَانَتْ مُسِيئَةً فَتَجَاوَزْ عَنْهَا وَاعْفِرْ لَهَا اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عِنْدَكَ فِي
أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهَا فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.» کسانی که نماز میت را با جماعت می خوانند باید
تکبیرات

ص: ۱۵۶

و دعاهای آن را با امام بخوانند.

و اگر میت دو مرد یا یک مرد و یک زن باشد، گفته شود: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَيْنِ عَبْدَاكَ وَابْنَا عَبْدَيْكَ وَابْنَا أُمَّتِكَ نَزَلَا بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُمَا إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِمَا مِنَّا اللَّهُمَّ إِنَّ كَانَا مُحْسِنَيْنِ فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِمَا وَإِنْ كَانَا مُسِيئَيْنِ فَتَجَاوَزْ عَنْهُمَا وَاغْفِرْ لَهُمَا اللَّهُمَّ اجْعَلْهُمَا عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهِمَا فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهُمَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.»

و اگر دو زن باشد، گفته شود: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَاتَيْنِ أُمَّتَاكَ وَابْنَتَا أُمَّتِكَ نَزَلْنَا بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُمَا إِلَّا خَيْرًا وَ

ص: ۱۵۷

أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِمَا مِنَّا. اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتَا مُحْسِنَتَيْنِ فَرِّدْ فِي إِحْسَانِهِمَا وَإِنْ كَانَتَا مُسِيئَتَيْنِ فَتَجَاوَزْ عَنْهُمَا وَاعْفِرْ لَهُمَا اللَّهُمَّ اجْعَلْهُمَا عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهِمَا فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهُمَا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.»

و اگر سه مرد یا بیشتر و یا چند زن و مرد باشند، گفته شود: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَؤُلَاءِ عِبَادُكَ وَأَبْنَاؤُا إِمَائِكَ نَزَّلُوا بِكَ وَأَنْتَ خَيْرٌ مَنزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُمْ إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِمْ مِنَّا. اللَّهُمَّ إِنْ كَانُوا مُحْسِنَتَيْنِ فَرِّدْ فِي إِحْسَانِهِمَا وَإِنْ كَانُوا مُسِيئَتَيْنِ فَتَجَاوَزْ عَنْهُمَا وَاعْفِرْ لَنَا وَ لَهُمُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُمُ عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى

ص: ۱۵۸

أَهْلِهِمْ فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمُهُمْ وَإِنَّا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.»

و اگر چند زن باشند، گفته شود: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَؤُلَاءِ إِمَائِكَ وَبَنَاتُ عِبَادِكَ وَبَنَاتُ إِمَائِكَ نَزَلْنَ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنْ كُنَّ مُحْسِنَاتٍ فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِنَّ وَإِنْ كُنَّ مُسِيئَاتٍ فَتَجَاوَزْ عَنْهُنَّ وَاغْفِرْ لَهُنَّ. وَاجْعَلْهُنَّ عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ. وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهِنَّ فِي الْغَابِرِينَ. وَارْحَمَهُنَّ وَإِنَّا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.»

و اگر میت طفل پسر باشد، گفته می شود: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِأَبَوَيْهِ وَلِنَا سَيْلِفًا وَفَرْطًا وَأَجْرًا.» و اگر طفل دختر باشد، گفته می شود: «اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا لِأَبَوَيْهَا وَلَنَا...»

ص: ۱۵۹

تذکر: غسل، کفن، نماز و... میت مسلمان واجب کفائی، و دارای ثواب فراوانی است و باید برای رضای خدا و بدون ریا انجام شود.

روش تلقین میت:

وقتی میت را داخل قبر گذاشتند و گونه راست او را روی خاک قرار دادند، مستحب است که او را تلقین بدهند. اگر میت مرد است ضمیرها را مذکر و اگر میت زن است ضمیرها را مؤنث بیاورد. مثلاً بگوید: «إِسْمَع، إِفْهَم یا عبدَ اللَّهِ وبن عبدِ اللَّهِ» و اگر میت زن است، بگوید: «إِسْمَعِ، إِفْهَمِ یا أُمَّةَ اللَّهِ بِنْتِ عَبْدِ اللَّهِ» و بهتر است که نام میت و نام پدرش را ذکر کند. آنگاه بگوید:

ص: ۱۶۰

«هَلْ أَنْتَ (ت) عَلَى الْعَهْدِ الَّذِي فَارَقْتَنَا (فَارَقْتَنَا) عَلَيْهِ مِنْ شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَسَيِّدُ النَّبِيِّينَ وَخَاتَمُ الْمُرْسَلِينَ وَأَنَّ عَلِيًّا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَيِّدَ الْوَصِيِّينَ وَإِمَامًا افْتَرَضَ اللَّهُ طَاعَتَهُ عَلَى الْعَالَمِينَ وَأَنَّ الْحَسَنَ وَالْحُسَيْنَ وَعَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَجَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ وَمُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ وَعَلِيَّ بْنَ مُوسَى وَمُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ وَعَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ وَالْحَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ وَالْقَائِمَ الْحُجَّةَ الْمَهْدِيَّ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ أَتَمَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَحُجَّجَ اللَّهُ عَلَى الْخَلْقِ

ص: ۱۶۱

أَجْمَعِينَ وَائْتَمَّتْكَ (ك) ائِمَّتُهُ هُدًى أُرَارِ يَا عَبْدَ اللَّهِ وَاِبْنَ عَبْدِ اللَّهِ. اِگر زن باشد بگوید: يَا اُمَّهَاللهِ بِنْتُ عَبْدِ اللَّهِ (یا به جای آن اسم میت و پدرش را بگوید سپس بگوید: إِذَا آتَاكَ (ك) الْمَلَكَانِ الْمُقَرَّبَانِ رَسُولَيْنِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى وَ سَيِّئًا لَكَ (ك) عَنْ رَبِّكَ (ك) وَعَنْ نَبِيِّكَ (ك) وَعَنْ دِينِكَ (ك) وَعَنْ كِتَابِكَ (ك) وَعَنْ قَبْلَتِكَ (ك) وَعَنْ ائْتَمَّتْكَ (ك) فَلَا تَخَفَ (فَلَا تَخَافِي) وَقُلْ (قُلِي) فِي جَوَابِهِمَا، اللَّهُ جَلَّ جَلَالُهُ رَبِّي وَمُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَبِيِّ وَالْإِسْلَامُ دِينِي وَالْقُرْآنُ

ص: ۱۶۲

کتابی و الکعبه قبلتی و أمير المؤمنين علي بن ابي طالب إمامي و الحسن بن علي المجتبي إمامي و الحسين بن علي الشهيد بكربلاء إمامي و علي زين العابدين إمامي و محمد الباقر علم النبیین إمامي و جعفر الصادق إمامي و موسى الكاظم إمامي و علي الرضا إمامي و محمد الجواد إمامي و علي الهادي إمامي و الحسن العسكري إمامي و الحجة المنتظر إمامي، هؤلاء صلوات الله عليهم أجمعين أئمتي و سادتي و قادتي و شفعاي بهم أتولى و من أعدائهم أتبرء في الدنيا و الآخرة. ثم أعلم (إعلمي) يا عبدالله

ص: ۱۶۳

وَبْنِ عَبْدِ اللَّهِ. (سپس بگوید:) اَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى نِعَمَ الرَّبِّ وَ اَنَّ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ نِعَمَ الرَّسُولُ وَ اَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ وَ أَوْلَادَهُ الْأَيْمَّةَ الْأَخِيْدَ عَشَرَ نِعَمَ الْأَيْمَّةُ وَ اَنَّ مَا جَاءَ بِهِ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ حَقٌّ. وَ اَنَّ الْمَوْتَ حَقٌّ. وَ سُؤَالَ مُنْكَرٍ وَ نَكِيْرٍ فِي الْقَبْرِ حَقٌّ. وَ النَّسُوْرَ حَقٌّ. وَ الصِّرَاطَ حَقٌّ وَ الْمِيزَانَ حَقٌّ وَ تَطَاثُرَ الْكُتُبِ حَقٌّ وَ الْجَنَّةَ حَقٌّ وَ النَّارَ حَقٌّ وَ اَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَ اَنَّ اللَّهَ يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُوْرِ. آنگاه بگوید: (أَفْهَمْتَ ت) یا... (سپس بگوید:) تَبَّتْكَ (ك) اللَّهُ

ص: ۱۶۴

بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ هَذَا كَ (ك) اللَّهُ إِلِي صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ عَرَفَ اللَّهُ بَيْنَكَ (ك) وَ بَيْنَ أَوْلِيَائِكَ (ك) فِي مُسْتَقَرٍّ مِّن رَّحْمَتِهِ. بعد بگوید: اَللّٰهُمَّ جَافِ الْأَرْضَ عَن جَبِّيهِ (جَبِّيْهَا) وَاصْعِدْ بَرُوجِهِ (بَرُوجِهَا) إِلَيْكَ وَ لَقِّهِ (لَقِّهَا) مِنْكَ بُرْهَانًا. اَللّٰهُمَّ عَفْوَكَ عَفْوَكَ.

بعد از پوشاندن قبر، مستحب است مؤمنان به خوبی میت شهادت داده در حق او دعا و او را حلال کنند و به صاحبان مصیبت تسلیت بگویند. و نیز در بالای قبرش دوباره تلقین خوانده شود.

نماز برطرف شدن وحشت:

۱. مستحب است که در شب اول قبر دو

ص: ۱۶۵

رکعت نماز وحشت خوانده شود. در رکعت اول پس از حمد، یک بار آیه الکرسی و در رکعت دوم بعد از حمد، ده بار سوره «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ...» خوانده می شود و پس از سلام، صلوات فرستاده، ثواب این نماز را به روح میت هدیه کند. (کافی، ۳/۲۸۵).

۲. سید بن طاووس از حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت کرده است: «...رحم کنید به مردگان به صدقه دادن... یا یکی از شما دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول بعد از حمد، دو بار سوره توحید و در رکعت دوم بعد از حمد، ده بار، سوره تکاثر را بخواند، بعد از سلام، صلوات گفته ثواب آن را هدیه کند؛ در همان ساعت

ص: ۱۶۶

خدا هزار فرشته را که با هر کدام جامه و حله ای است به سوی قبر او فرستد و قبر او را وسعت دهد تا نفخ صور، و عطا کند به نمازگزار اجر و پاداش، به عدد آن چه که آفتاب بر آن بتابد و بالا برد برای او چهل درجه» (۱)

توجه: فاتحه، نذر، ختم قرآن، صدقه دادن، مراسم هفتم، چهلم و سالگرد و... اگر ریایی نباشد خوب است و ثواب فراوانی دارد اما بدهکاری میت از مردم و نیز نماز قضا، روزه، سهم امام علیه السلام، سهم سادات، مظالم العباد و زکات

۱- سفینه البحار، ۲/ ۴۷.

ص: ۱۶۷

قضایای و... مهم و واجب است، و نیز باید به وصیت های میت که واجب است عمل کرد.

زیارت اهل قبور:

از امام کاظم علیه السلام نقل شده است: «هر که قادر نباشد که به زیارت ما بیاید پس صلحاء از دوستان ما را زیارت کند، و هر که قادر نباشد بر صله و نیکی به ما، نیکی کند به دوستان ما تا نوشته شود برای او ثواب زیارت و نیکی بر ما.

از امیرالمؤمنین علی علیه السلام روایت شده است: «هر کس داخل قبرستان شود و بگوید:

«الْسَّلَامُ عَلٰی اَهْلِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ، مِنْ اَهْلِ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ، يَا اَهْلَ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللهُ، بِحَقِّ لَا اِلٰهَ

ص: ۱۶۸

إِلَّا اللَّهُ، كَيْفَ وَحَدِّثْتُمْ قَوْلَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مِنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، يَا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، إِغْفِرْ لِمَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاحْشُرْنَا فِي زُمْرِهِ مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، عَلِيُّ وَلِيُّ اللَّهِ.

خداوند ثواب پنجاه سال عبادت برای او بنویسد و گناه پنجاه ساله را از او و والدینش محو فرماید. (البته با شرایط آن) (مفاتیح:

(۱۰۴۴)

برخی ذکرهای مهم:

ذکر و یاد خدا ارزنده و دارای پاداش فراوانی است و بایست از عمق دل به یاد خدا

ص: ۱۶۹

بود، تا همچون مدافع خط مقدم جبهه بود، از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده است: «الذَّاكِرُ فِي الْغَافِلِينَ كَالْمُقَاتِلِ فِي الْفَآرِينَ» کسی که در میان غافلان به یاد خدا باشد مانند کسی است که در میان فراریان (از جنگ) می جنگد. (مکارم الاخلاق: ۲/۲۶۶۱)

در این جا ذکرهایی بیان شده است که مداومت آن ها سعادت آفرین و مشکل گشا خواهد بود:

۱. زیاد گفتن این ذکر: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَ كَفْتَن: سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ.»

۲. زیاد صلوات فرستادن بر پیامبر و آل آن

ص: ۱۷۰

حضرت ۲ [حداقل هر روز ۱۰۰ بار]

۳. برای جلب روزی و فراهم شدن امور، گفتن: «ما شاء الله، لا قوة إلا بالله» (کهف: ۳۹)

۴. برای دفع دشمن «حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ» (آل عمران: ۱۷۳)

۵. برای دفع غم های دنیا و آخرت «لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين» (انبیاء: ۱۸۷)

۶. برای دفع حيله دشمنان «أَفْوِضْ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ» (غافر: ۴۴)

۷. هر روز ۳۶۰ بار «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ كَثِيراً عَلَى كُلِّ حَالٍ» (بحار و کافی)

۸. هر روز ۷۰ بار «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ» و ۷۰ بار

ص: ۱۷۱

«أَتُوبُ إِلَى اللَّهِ».

۹. هر روز گفتن ۱۰۰ بار هر کدام از تسیحات اربعه را.

۱۰. هر روز ۱۰۰ بار «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ».

۱۱. هر روز ۱۰۰ بار «لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ».

۱۲. بسیار خواندن قرآن مجید حداقل [۵۰ آیه و] سوره های کوچک قرآن به ویژه توحید و قدر و معوذتین.

۱۳. هر روز ۷ بار «أَسْتَلُّ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ».

ص: ۱۷۲

۱۴. هر روز ۲۵ بار «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ».

۱۵. هر روز ۷ بار «الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ نِعْمَةٍ كَانَتْ».

۱۶. زیاد خواندن آیه الکرسی.

۱۷. تعقیب نمازها مخصوصاً تسبیح حضرت زهرا علیهاالسلام به قول امام صادق علیه السلام که از هزار رکعت نماز مستحبی در روز ثواب آن بیشتر است.

۱۸. ذکرهای ایام هفته:

شنبه: ۱۰۰ بار «یا رَبَّ الْعَالَمِينَ»

یکشنبه: ۱۰۰ بار «یا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»

دوشنبه: ۱۰۰ بار «یا قاضِيَ الْحَاجَاتِ»

ص: ۱۷۳

سه شنبه: ۱۰۰ بار «یا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ»

چهارشنبه: ۱۰۰ بار «یا حَیُّ یا قَیُّوْمُ»

پنجشنبه ۱۰۰ بار «لا اِلهَ اِلاَّ اللهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ الْمَبِیْنُ» و جمعه: ۱۰۰ بار «اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.»

۱۹. خواندن این دعا هر روز، ده بار پیش از طلوع و پیش از غروب آفتاب «لَا اِلهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لَا شَرِیْکَ لَهُ، لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ، یُحِیُّ وَ یُمِیْتُ، وَ یُمِیْتُ وَ یُحِیُّ، وَ هُوَ حَیٌّ لَا یَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَ هُوَ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ» (۱)

۱- - مفاتیح: ۴۵.

ص: ۱۷۴

۲۰. بعد از هر نماز یک بار خواندن سوره توحید (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ).

پایان بخش

باتوجه به اهمیت نیایش و دعا لازم دیده شد که پایان بخش کتاب حاضر برخی از نمازها و دعاها باشد تا شاید بیشتر سودمند واقع شود:

تذکر مهم! کسی حق ندارد که آیات قرآن را کم یا زیاد کند، و نیز دعاها و زیارت نامه هایی که از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم یا ائمه علیهم السلام روایت شده اند (مأثور) کسی حق ندارد که کم یا زیاد کند [مثلاً در آخر دعای امام زمان (ارواحنا لتراب مقدمه الفداء) نباید این جمله را

ص: ۱۷۵

بگویند، برحمتک... [یا در دعای توسل جمله (یا وجیهاً...) را به (قصد جزئیت) نباید بیش از یک بار تکرار کنند، زیرا در دعا یک بار آمده است... [برخی فکر می‌کنند که تکرار، جزء دعا است، خیر جزء دعا نیست].

دعای توسل:

[بعد از هر ستاره یک بار قسمت «یا سیدنا...» خوانده شود.]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، يَا أَبَا الْقَاسِمِ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَا إِمَامَ الرَّحْمَةِ

ص: ۱۷۶

«یا سیدنا و مولانا اِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِكَ اِلَى اللّٰهِ وَ قَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَى حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللّٰهِ اِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللّٰهِ»

یا اَبَا الحَسَنِ یا اَمیرَ الْمُؤْمِنینَ یا عَلِیَّ بنَ اَبی طَالِبٍ یا حُجَّهَ اللّٰهِ عَلٰی خَلْقِهِ یا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ یا بِنْتَ مُحَمَّدٍ یا قُرَّةَ عَیْنِ الرَّسُولِ یا سَیِّدَتَنَا وَ مَوْلَاتَنَا اِنَّا تَوَجَّهْنَا وَ اسْتَشْفَعْنَا وَ تَوَسَّلْنَا بِكَ اِلَى اللّٰهِ وَ قَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَى حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهَةً عِنْدَ اللّٰهِ اِشْفَعِ لَنَا عِنْدَ اللّٰهِ. یا اَبَا مُحَمَّدٍ یا حَسَنَ بنَ عَلِیٍّ اَبْنَاهَا الْمُجْتَبٰی یا بنَ رَسُولِ اللّٰهِ یا حُجَّهَ اللّٰهِ عَلٰی خَلْقِهِ

ص: ۱۷۷

یا ابا عبد الله یا حسنین بن علیٰ ائمتها الشهداء یا بن رسول الله یا حجه الله علی خلقه یا ابا الحسن یا علی بن الحسین یا زین العابدین یا بن رسول الله یا حجه الله علی خلقه یا ابا جعفر یا محمد بن علی ائمتها الباقر یا بن رسول الله یا حجه الله علی خلقه یا ابا عبد الله یا جعفر بن محمد ائمتها الصیادق یا بن رسول الله یا حجه الله علی خلقه یا ابا الحسن یا موسی بن جعفر ائمتها الکاظم یا بن رسول الله یا حجه الله علی خلقه یا ابا الحسن یا علی بن موسی ائمتها الرضا یا بن رسول الله یا حجه الله علی خلقه یا ابا جعفر یا محمد بن علی ائمتها

ص: ۱۷۸

التَّقِيُّ الْجَوَادُ يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا أَبَا الْحَسَنِ يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ أَيُّهَا الْهَادِي النَّقِيُّ يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا أَبَا مُحَمَّدٍ يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ أَيُّهَا الزَّكِيُّ الْعَسْكَرِيُّ يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ يَا وَصِيَّ الْحَسَنِ وَالْخَلْفَ الْحُجَّهَ أَيُّهَا الْقَائِمُ الْمُنتَظَرُ الْمَهْدِيُّ يَا بِنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّهَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ سِيسَ حَاجَاتِ خَوَاسْتِهِ شُودِ آنگاه بخوانند: يَا سَادَتِي وَمَوَالِيَّ إِنِّي تَوَجَّهْتُ بِكُمْ أَتَمَّتِي وَعُيِّدْتِي لِيَوْمِ فَقْرِي وَحَاجَتِي إِلَى اللَّهِ وَتَوَسَّلْتُ بِكُمْ إِلَى اللَّهِ وَاسْتَشْفَعْتُ بِكُمْ إِلَى اللَّهِ فَاشْفَعُوا لِي عِنْدَ اللَّهِ وَاسْتَنْقِدُونِي مِنْ ذُنُوبِي

ص: ۱۷۹

عِنْدَ اللَّهِ فَمَا نُنْكُمُ وَسَيِّئَاتِي إِلَى اللَّهِ وَبِحُبِّكُمْ وَبِقُرْبِكُمْ أَرْجُو نَجَاءً مِّنَ اللَّهِ فَكُونُوا عِنْدَ اللَّهِ رَجَائِي يَا سَادَتِي يَا أَوْلِيَاءَ اللَّهِ صَلِّىَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ وَلَعَنَ اللَّهُ أَعْدَاءَ اللَّهِ ظَالِمِيهِمْ مِنَ الْأُولَىٰ وَالْآخِرِينَ آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

دعای عهد:

از امام صادق علیه السلام روایت شده است: هر که چهل صباح این عهد را بخواند از یاران قائم (عج) ما باشد و اگر پیش از ظهورش بمیرد خدا او را از قبر بیرون آورد که در خدمت آن حضرت باشد و به هر کلمه هزار حسنه به او کرامت و هزار گناه از او محو فرماید.

ص: ۱۸۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ رَبَّ النُّورِ الْعَظِيمِ وَرَبَّ الْكُرْسِيِّ الرَّفِيعِ وَرَبَّ الْبَحْرِ الْمَسْجُورِ وَرَبَّ التَّوْرَةِ الْوَالِدِ وَالْإِنْجِيلِ وَالزَّبُورِ وَرَبَّ الظُّلِّ وَالْحَرُورِ وَرَبَّ
 الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَرَبَّ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ وَالْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ وَبِنُورِ وَجْهِكَ الْمُنِيرِ وَمُلْكِكَ
 الْقَدِيمِ يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي أَشْرَقَتْ بِهِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُونَ وَبِاسْمِكَ الَّذِي يَصْلُحُ بِهِ الْأَوْلُونَ وَالْآخِرُونَ يَا حَيُّ قَبْلَ
 كُلِّ حَيٍّ وَيَا حَيًّا بَعْدَ كُلِّ حَيٍّ وَيَا حَيًّا حِينَ لَا حَيَّ إِلَّا أَنْتَ اللَّهُمَّ

ص: ۱۸۱

بَلِّغْ مَوْلَانَا الْإِمَامَ الْهَادِيَ الْمَهْدِيَّ الْقَائِمَ بِأَمْرِكَ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ الطَّاهِرِينَ عَنْ جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فِي مَشَارِقِ
 الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا سَهْلِهَا وَجَبَلِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا وَعَنْي وَعَنْ وَالِدَتِي مِنَ الصَّلَوَاتِ زَنَهُ عَرْشِ اللَّهِ وَمَتَدَادِ كَلِمَاتِهِ وَمَا أَحْصَاهُ عِلْمُهُ وَ
 أَحَاطَ بِهِ كِتَابُهُ اللَّهُمَّ إِنِّي أُحِجِّدُ لَهُ فِي صَبِيحِهِ يَوْمِي هَذَا وَمَا عِشْتُ مِنْ أَيَّامِي عَهْدًا وَعَقْدًا وَيَعَهُ لَهُ فِي عُنُقِي لَا أَحُولُ عَنْهَا وَلَا أَزُولُ
 أَيْدِيَ اللَّهِمَّ اجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ وَالذَّابِّينَ عَنْهُ وَالْمُسَارِعِينَ إِلَيْهِ فِي قَضَاءِ حَوَائِجِهِ وَالْمُمْتَثِلِينَ لِأَوَامِرِهِ وَالْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ
 اللَّهُمَّ إِنْ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَهُ

ص: ۱۸۲

الموتُ الَّذِي جَعَلْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا فَأَخْرِجْنِي مِنْ قَبْرِى مُؤْتَرًّا كَفَنِي شَاهِرًا سَيْفِي مُجْرِدًا قَنَاتِي مُلَبِّيًا دَعْوَةَ الدَّاعِي فِي الْحَاضِرِ
وَالْبَادِي أَللَّهُمَّ ارْنِي الطَّلْعَةَ الرَّشِيدَةَ وَالْعُرَّةَ الْحَمِيدَةَ وَالْكَجِيلَ نَاطِرِي بِنَظَرِهِ مَنِّي إِلَيْهِ وَاعْجَلْ فَرْجَهُ وَسَهِّلْ مَخْرَجَهُ وَأَوْسِعْ مِنْهَجَهُ وَ
اسْلُكْ بِي مَحَجَّتَهُ وَأَنْفِذْ أَمْرَهُ وَاشْدُدْ أَرْزَهُ وَاعْمُرِ اللَّهُمَّ بِهِ بِلَادَكَ وَأَحْيِ بِهِ عِبَادَكَ فَإِنَّكَ قُلْتَ وَقَوْلُكَ الْحَقُّ ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَ
الْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ، فَأَظْهِرِ اللَّهُمَّ لَنَا وَلِئِيكَ وَابْنِ بِنْتِ نَبِيِّكَ الْمُسَمَّى بِاسْمِ رَسُولِكَ حَتَّى لَا يَظْفَرَ بِشَيْءٍ مِنَ الْبَاطِلِ إِلَّا مَرَّقَهُ وَ
يُحِقَّ

ص: ۱۸۳

الْحَقُّ وَيُحَقِّقُهُ وَاجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مَفْرَعًا لِمَظْلُومِ عِبَادِكَ وَ نَاصِرًا لِمَنْ لَمَّا يَجِدُ لَهُ نَاصِرًا غَيْرَكَ وَ مُجِدِّدًا لِمَا عُطِّلَ مِنْ أَحْكَامِ كِتَابِكَ وَ مُشَدِّدًا لِمَا وَرَدَ مِنْ أَعْلَامِ دِينِكَ وَ سَيِّئِنَ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْهُ اللَّهُمَّ مِمَّنْ حَصَّنْتَهُ مِنْ بَأْسِ الْمُعْتَدِينَ، اللَّهُمَّ وَ سَيِّرْ نَبِيِّكَ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ بِرُؤْيَيْتِهِ وَ مَنْ تَبِعَهُ عَلَى دَعْوَتِهِ وَ أَرْحَمِ اسْتِكَانَتَنَا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ اكشِفْ هَذِهِ الْعُمَّةَ عَن هَذِهِ الْأُمَّةِ بِحُضُورِهِ وَ عَجِّلْ لَنَا ظُهُورَهُ، إِنَّهُمْ يَرُونَهُ بَعِيدًا وَ نَرَاهُ قَرِيبًا بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ص: ۱۸۴

سپس سه مرتبه دست بر ران خود بزند و در هر مرتبه بگوید: أَلْعَجَلُ أَلْعَجَلُ يَا مَوْلَايَ يَا صَاحِبَ الزَّمَانِ (۱).

دعای وسعت رزق و ادای دین:

دعای توسل به امام جواد علیه السلام که برای ادای دین و قرض بعد از هر نماز خوانده می شود.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ وَلِيِّكَ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ التَّقِيِّ الْجَوَادِ إِلَّا جُدْتَ بِهِ عَلَيَّ مِنْ فَضْلِكَ وَ تَفَضَّلْتَ بِهِ عَلَيَّ مِنْ وَسْعِكَ وَ وَسَّعْتَ بِهِ عَلَيَّ مِنْ رِزْقِكَ وَ أَغْنَيْتَنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَ بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ وَ جَعَلْتَ حَاجَتِي إِلَيْكَ وَ فَضَاءَهَا

۱- - مفاتيح الجنان ۹۴۱.

ص: ۱۸۵

عَلَيْكَ إِنَّكَ لِمَا تَشَاءُ قَدِيرٌ.

دعای قربانی:

در موقع ذبح قربانی واجب یا مستحبی، مستحب است این دعا را بخوانند:

«وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ. إِنَّ صِلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ. اللَّهُمَّ مِنْكَ وَلِمَكَ بِسْمِ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ. اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ عَنِ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ وَمُوسَى كَلِيمِكَ وَمُحَمَّدٍ حَبِيبِكَ ۲.» (مناسک حج: ۲۳۰).

ص: ۱۸۶

دعای محفوظ ماندن از شرّ دشمن:

از امام سجاد علیه السلام روایت شده است که جهت محفوظ ماندن از شرّ دشمنان بخوانند:

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَمِنَ اللَّهِ وَإِلَى اللَّهِ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلَىٰ مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِلَيْكَ أَسَلْتُ نَفْسِي وَإِلَيْكَ وَجَّهْتُ وَجْهِي وَإِلَيْكَ فَوَّضْتُ أَمْرِي وَإِلَيْكَ أَلْجَأْتُ ظَهْرِي فَمَاحِظُنِي بِحِفْظِ الْإِيمَانِ مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي وَمِنْ تَحْتِي وَمِنْ قِبَلِي وَادْفَعْ عَنِّي بِحَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ فَإِنَّهُ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِكَ.

ص: ۱۸۷

دعای دفع بلا:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْأَمْنَ وَالْإِيمَانَ بِكَ وَالتَّصَدِيقَ بِنَبِيِّكَ وَالْعَافِيَةَ مِنْ جَمِيعِ الْبَلَاءِ وَالشُّكْرَ عَلَى الْعَافِيَةِ وَالْغِنَى عَنِ شِرَارِ النَّاسِ. و نیز
سوره توحید را به شش طرف خود بخواند.

۷. دعای ادای دین و قرض

بعد از نمازهای واجب یومیه این آیه شریفه و دعای مجرب را بخوانند:

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُدْلُّ مَنْ تَشَاءُ بِإِذْنِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. و

ص: ۱۸۹

اللَّهُمَّ اشْفِ كُلَّ مَرِيضٍ، اللَّهُمَّ سِدِّ فَقْرِنَا بِغِنَاكَ، اللَّهُمَّ غَيِّرْ سُوءَ حَالِنَا بِحُسْنِ حَالِكَ، اللَّهُمَّ اقْضِ عَنَّا الدَّيْنَ، وَاعْنِنَا مِنَ الْفَقْرِ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

دعای نور:

دعایی است که حضرت زهرا علیهاالسلام به سلمان تعلیم داد و فرمود: اگر می خواهی هرگز تو را تب نگیرد، در صبح و شام بخوان:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ النَّوْرِ، بِسْمِ اللَّهِ نُورِ النَّوْرِ، بِسْمِ اللَّهِ نُورٌ عَلَى نُورٍ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ مُدَبِّرُ الْأُمُورِ، بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي خَلَقَ النَّوْرَ مِنَ النَّوْرِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي

ص: ۱۹۰

خَلَقَ النُّورَ مِنَ النُّورِ وَأَنْزَلَ النُّورَ عَلَى الطُّورِ، فِي كِتَابٍ مَسْطُورٍ فِي رِقِّ مَنْشُورٍ، بِقَدْرِ مَقْدُورٍ عَلَى نَبِيِّ مَحْبُورٍ، أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هُوَ بِالْعِزِّ مَذْكُورٌ، وَبِالْفَخْرِ مَشْهُورٌ، وَعَلَى السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ مَشْكُورٌ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ.

آیه حفظ از چشم زخم (و ان یکاد):

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيَنْزِلُوكَ بِأَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ.

۱۱. آیه آمن الرسول

مستحب است در تعقیب نماز عشاء این آیات و هفت مرتبه سوره قدر را بخوانند:

ص: ۱۹۱

آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ، وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
 غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ، لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَ
 لَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا
 عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ.

زیارت جامعه صغیره:

این زیارت نامه، برای زیارت هر کدام از

ص: ۱۹۲

ائمه طاهرين(ع) خوانده می شود. اما در صورت دسترسی از خواندن زیارت نامه جامعه کبیره بهره مند بایست شد.

أَسْلَامٌ عَلَى أَوْلِيَاءِ اللَّهِ وَ أَصْفِيَاءِهِ، أَسْلَامٌ عَلَى أَمْنَاءِ اللَّهِ وَ أَحِبَّيَائِهِ، أَسْلَامٌ عَلَى أَنْصَارِ اللَّهِ وَ خُلَفَائِهِ، أَسْلَامٌ عَلَى مَحَالِّ مَعْرِفَةِ اللَّهِ،
 أَسْلَامٌ عَلَى مَسَاكِينِ ذِكْرِ اللَّهِ، أَسْلَامٌ عَلَى مُظْهِرِي أَمْرِ اللَّهِ وَ نَهْيِهِ، أَسْلَامٌ عَلَى الدُّعَاةِ إِلَى اللَّهِ، أَسْلَامٌ عَلَى الْمُسْتَقِرِّينَ فِي مَرْضَاهِ اللَّهِ،
 أَسْلَامٌ عَلَى الْمُخْلِصِينَ فِي طَاعَةِ اللَّهِ، أَسْلَامٌ عَلَى الْأَدِلَاءِ عَلَى اللَّهِ، أَسْلَامٌ عَلَى الَّذِينَ مَنِ وَالَاهُمْ فَقَدْ وَالَى اللَّهُ، وَ مَنْ عَادَاهُمْ

ص: ۱۹۳

فَقَدَّ عَادَى اللَّهِ، وَ مَنْ عَرَفَهُمْ فَقَدَّ عَرَفَ اللَّهَ، وَ مَنْ جَهَلَهُمْ فَقَدَّ جَهَلَ اللَّهَ، وَ مَنْ اعْتَصَمَ بِهِمْ فَقَدَّ اعْتَصَمَ بِاللَّهِ، وَ مَنْ تَخَلَّى مِنْهُمْ فَقَدَّ تَخَلَّى مِنْ اللَّهِ، وَ أَشْهَدُ اللَّهَ أَنِّي سَلِّمٌ لِمَنْ سَأَلْتُمْ، وَ حَرَبٌ لِمَنْ حَارَبْتُمْ، مُؤْمِنٌ بِسِرِّكُمْ وَ عِلَائِيَّتِكُمْ، مُفَوِّضٌ فِي ذَلِكَ كُلِّهِ إِلَيْكُمْ، لَعَنَّ اللَّهُ عَدُوَّ آلِ مُحَمَّدٍ مِنَ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ (مِنَ الْأَوَّلِينَ وَ الْآخِرِينَ) وَ أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ. (مفاتيح الجنان ۹۴۸)

زیارت نامه امام زادگان:

برای زیارت هر یک از امام زاده های مؤمن (مثل حضرت زینب علیهاالسلام در شام، حضرت

ص: ۱۹۴

عبدالعظیم علیه السلام در ری، حضرت یحیی بن زید علیه السلام در سر پل جوزجان و... از این زیارت نامه می توان استفاده کرد.
(و برای دختران ائمه علیهم السلام باید ضماین را مؤنث آورد.)

أَلَسَّلَامُ عَلَى خَدِّكَ الْمُصْطَفَى، أَلَسَّلَامُ عَلَى أَبِيكَ الْمُرْتَضَى الرِّضَا، أَلَسَّلَامُ عَلَى السَّيِّدِينَ الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، أَلَسَّلَامُ عَلَى خَدِّيغَةَ
سَيِّدِهِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، أَلَسَّلَامُ عَلَى فَاطِمَةَ أُمِّ الْأَيْمَةِ الطَّاهِرِينَ، أَلَسَّلَامُ عَلَى النَّفُوسِ الْفَاخِرَةِ، بُحُورِ الْعُلُومِ الزَّاجِرَةِ، شُفَعَائِي فِي الْآخِرَةِ، وَ
أُولِيَائِي عِنْدَ عَوْدِ الرُّوحِ إِلَى الْعِظَامِ النَّاخِرَةِ أُنِّمَهُ الْخَلْقِ وَوَلَاهِ الْحَقُّ، أَلَسَّلَامُ

ص: ۱۹۵

عَلَيْكَ أَيُّهَا الشَّخْصُ الشَّرِيفُ الطَّاهِرُ الْكَرِيمُ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَمُصْطَفَاهُ، وَأَنَّ عَلِيًّا وَوَلِيِّهِ وَمُجْتَبَاهُ وَأَنَّ الْإِمَامَةَ فِي وُلْدِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ، نَعَلِمُ ذَلِكَ عِلْمَ الْيَقِينِ، وَنَحْنُ لِدَلِيلِكَ مُعْتَقِدُونَ وَفِي نَصْرِهِمْ مُجْتَهِدُونَ.

مناجات حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام:

[با نیت خالص و توجه قلبی خوب است که در هر جا و هر زمان خوانده شود.]

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَ لَا بَنُوْنَ اِلَّا مَنْ اَتَى اللّٰهَ بِقَلْبٍ سَلِيْمٍ وَ اَسْأَلُكَ الْاَمَانَ يَوْمَ يَعْصُ الظّٰلِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُوْلُ يَا لَيْتَنِىْ اَتَّخَذْتُ مَعَ

ص: ۱۹۶

الرَّسُولِ سَبِيلًا وَ أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ وَ أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ لَا يَجْزِي وَالِدٌ عَنْ وَلَدِهِ
 وَ لَا حَمُولٌ هُوَ جَازٍ عَنِ الْإِثْمِ شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَ أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعذِرَتُهُمْ وَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَ لَهُمْ سُوءُ الدَّارِ وَ
 أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَ الْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ وَ أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ يَفْرُ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ وَ أُمِّهِ وَ أَبِيهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ بَنِيهِ
 لِكُلِّ امْرِيٍّ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ وَ أَسْأَلُكَ الْأَمَانَ يَوْمَ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمَئِذٍ بِبَنِيهِ وَ صَاحِبَتِهِ وَ أَخِيهِ وَ فَصَّةٍ يَلْتَمِسُ
 تُوْوِيهِ وَ مَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ

ص: ۱۹۷

كَلَّمَا إِنَّهَا لَطَى نَزَاعَهُ لِلشَّوَى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمَوْلَا وَ أَنَا الْعَبْدُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْعَبْدَ إِلَّا الْمَوْلَا، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمَالِكُ وَ أَنَا الْمَمْلُوكُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَمْلُوكَ إِلَّا الْمَالِكُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَزِيزُ وَ أَنَا الدَّلِيلُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الدَّلِيلَ إِلَّا الْعَزِيزُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْخَالِقُ وَ أَنَا الْمَخْلُوقُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَخْلُوقَ إِلَّا الْخَالِقُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْعَظِيمُ وَ أَنَا الْحَقِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْحَقِيرَ إِلَّا الْعَظِيمُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْقَوِيُّ وَ أَنَا الضَّعِيفُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الضَّعِيفَ إِلَّا الْقَوِيُّ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْغَنِيُّ وَ أَنَا الْفَقِيرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْفَقِيرَ إِلَّا الْغَنِيُّ، مَوْلَايَ يَا

ص: ۱۹۸

مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُعْطَى وَأَنَا السَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ السَّائِلَ إِلَّا الْمُعْطَى، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْحَيُّ وَأَنَا الْمَيِّتُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَيِّتَ إِلَّا الْحَيُّ،
 مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْبَاقِي وَأَنَا الْفَانِي وَهَلْ يَرْحَمُ الْفَانِي إِلَّا الْبَاقِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الدَّائِمُ وَأَنَا الزَّائِلُ وَهَلْ يَرْحَمُ الزَّائِلَ إِلَّا
 الدَّائِمُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّازِقُ وَأَنَا الْمَرْزُوقُ وَهَلْ يَرْحَمُ الْمَرْزُوقَ إِلَّا الرَّازِقُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْجَوَادُ وَأَنَا الْبَخِيلُ وَهَلْ
 يَرْحَمُ الْبَخِيلَ إِلَّا الْجَوَادُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْمُعَافِي وَأَنَا الْمُبْتَلَى وَهَلْ يَرْحَمُ الْمُبْتَلَى إِلَّا الْمُعَافِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْكَبِيرُ وَأَنَا
 الصَّغِيرُ وَهَلْ يَرْحَمُ الصَّغِيرَ إِلَّا

ص: ۱۹۹

الْكَبِيرُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْهَادِي وَ أَنَا الضَّالُّ وَ هَلْ يَرْحَمُ الضَّالَّ إِلَّا الْهَادِي، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّحْمَانُ وَ أَنَا الْمَرْحُومُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْحُومَ إِلَّا الرَّحْمَانُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ السُّلْطَانُ وَ أَنَا الْمُمْتَحَنُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُمْتَحَنَ إِلَّا السُّلْطَانُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الدَّلِيلُ وَ أَنَا الْمُتَحَيِّرُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُتَحَيِّرَ إِلَّا الدَّلِيلُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْغُفُورُ وَ أَنَا الْمُنْذِبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمُنْذِبَ إِلَّا الْغُفُورُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الْغَالِبُ وَ أَنَا الْمَغْلُوبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَغْلُوبَ إِلَّا الْغَالِبُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ أَنْتَ الرَّبُّ وَ أَنَا الْمَرْبُوبُ وَ هَلْ يَرْحَمُ الْمَرْبُوبَ إِلَّا الرَّبُّ، مَوْلَايَ يَا

ص: ۲۰۰

مَوْلَايَ اَنْتَ الْمُتَكَبِّرُ وَاَنَا الْخَاشِعُ وَهَيْلَ يَرْحَمُ الْخَاشِعَ اِلَّا الْمُتَكَبِّرُ، مَوْلَايَ يَا مَوْلَايَ اِرْحَمْنِي بِرَحْمَتِكَ، وَارْضَ عَنِّي بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ وَفَضْلِكَ يَا ذَا الْجُودِ وَالْاِحْسَانِ وَالطَّلُوْلِ وَالْاِمْتِنَانِ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ. (مفاتيح الجنان: ۷۰۹).

برخی نمازهای مستحبی

نماز نافله شب

یکی از ارزنده ترین نمازهای مستحبی نماز نافله شب است که فوائد فراوان معنوی و مادی دارد. در قرآن و روایات افزون بر فضیلت آن سفارش های زیادی برای انجام

ص: ۲۰۱

آن شده است.

پیامبر اسلام (ص) در سفارش به علی (ع) فرمود: بر تو باد به نماز شب و آن را چهار بار تکرار فرمود. (بخاری: ۶۹/ ۳۹۲).

در روایات است که: شرافت مؤمن در نماز شب اوست، نماز شب باعث سلامتی جان، نورانیت انسان، ضامن روزی، کفاره گناهان، بردارنده وحشت قبر و زینت آخرت است.

روش خواندن نماز شب

وقت نماز شب بعد از نیمه شب است تا اذان صبح. و آن ۱۱ رکعت است:

ص: ۲۰۲

(۸ رکعت به نیت نافله شب، دو رکعت شفع و یک رکعت به نیت نماز وتر.)

[در رکعت اول نماز شفع، سوره فلق و در رکعت دوم آن، سوره ناس و در نماز وتر، سه بار، سوره توحید و یک بار معوذتین خوانده می شود.]

نماز شب و سائر نوافل را در حال اختیار می توان نشسته، خوابیده، در داخل ماشین، قطار و هواپیما در جهت غیر قبله و با اشاره خواند. سفارش شده است که در قنوت نماز وتر ۷ بار (هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ)، ۷۰ بار (أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ). و ۳۰۰ بار (الْعَفْوُ) گفته شود.

ص: ۲۰۳

و برای ۴۰ مؤمن [اعم از مرده و زنده، زن و مرد] طلب استغفار کنند، سپس برای خود دعا کنند و پس از سلام تسبیح حضرت زهرا علیهاالسلام و نیایش داشته باشند. البته دعاهای زیادی وارد شده است که هر کدام ارزش والایی دارند. [و می شود بدون این ذکر هاهم انجام داد و حتی بدون سوره، و مسلم ثواب آن کمتر خواهد شد]

نماز در شدت و سختی

امام صادق علیه السلام فرمودند: چون کاری بسیار بر تو دشوار و سخت شود، در هنگام ظهر دو رکعت نماز بخوان: در رکعت اول بعد از حمد و قل هو الله أحد، بگو: بِسْمِ اللَّهِ

ص: ۲۰۴

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ يَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا وَ يَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا. و در رکعت دوم بعد از حمد و قل هو الله احد، سوره انشراح (أَلَمْ نَشْرَحْ...) را بخوان. (۱)

نماز اول هر ماه

روایت شده است هر که بخواهد صحت و سلامتی او در هر ماه بیمه شود، دو رکعت نماز در اول ماه بجا آورد. در رکعت اول بعد از حمد، سی مرتبه سوره توحید و در رکعت

۱- - مکارم الاخلاق: ۳۳۲.

ص: ۲۰۵

دوم بعد از حمد، سی مرتبه سوره قدر را بخواند و بعد از نماز صدقه بدهد و نیز این دعا را بخواند:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ مَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَ مُسْتَوْدَعَهَا كُلُّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَ أَنْ يَمْسَسَكَ اللَّهُ بَضْرًا فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ أَنْ يُرْدَكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ وَ أَوْضُ أَمْرِي

ص: ۲۰۶

إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَ أَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ.» (مصباح المنير: ۴۶).

نماز آمرزش والدین

نماز فرزند برای پدر و مادر دو رکعت است. در رکعت اول بعد از حمد ده مرتبه: رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ. و در رکعت دوم بعد از حمد ده مرتبه: رَبِّ اغْفِرْ لِي وَ لِوَالِدَيَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا وَ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ. خوانده می شود، و بعد از سلام، ده مرتبه: رَبِّ اَرْحَمُهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا.

ص: ۲۰۷

گفته می شود. (مفاتیح: ۱۱۴۳).

یا دو رکعت نماز بجا آورد، در رکعت اول حمد و اِنَّا أَنْزَلْنَاهُ وَ فِي رَكْعَتِ دَوْمِ حَمْدٍ وَ كُوْثِرٍ بِخَوَانِدٍ وَ هَدِيَه كِنْدٍ. [برای آنان بایست بسیار دعا کرد.] همان.

نماز دهه اول ذی الحجه

اگر مؤمنی بخواهد که به ثواب حاجیان شریک شود در هر شب از دهه اول ذی الحجه دو رکعت نماز بین نماز مغرب و عشا بجا آورد و در هر رکعت آن بعد از حمد و سوره، این آیه را بخواند: وَ وَاَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَ اَتَمَمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْمٍ مِيقَاتُ رَبِّهِ اَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَ قَالَ

ص: ۲۰۸

مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ أَخْلَفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ. (وسائل الشيعه: ۳/۲۹۶).

نماز روز عرفه (روز نهم)

روش آن این است که در اول ظهر نماز ظهر و عصر خود را با رکوع و سجود نیکو در زیر آسمان انجام دهد سپس دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول بعد از حمد سوره توحید و در رکعت دوم بعد از حمد، سوره کافرون را بخواند. آنگاه به گناهان خود اقرار کرده بگوید: «سُبْحَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ...» (۱)

۱- - مفاتیح الجنان: ۵۲۷.

ص: ۲۰۹

نماز روز مباحله (۲۵ ذی الحجّه)

آن نماز دو رکعت (مثل نماز صبح) است و بعد از سلام هفتاد بار استغفار کنند. همان.

برخی ختم‌ها و حرزهای معتبر

۱. ختم «یاالله» (به تعداد نام الله در قرآن) ۳۵۶۰ بار در شب جمعه در خلوت و با خلوص نیت.

۲. ختم آیه «لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين» ۱۴۰۰ مرتبه در خلوت شب و دادن سه درهم صدقه. (برای حاجت گرفتن)

۳. ختم «الله الصمد» در یک مجلس، هزار و یک مرتبه برای نجات از گرفتاری‌ها.

ص: ۲۱۰

۴. ختم «إِعْتَصَمْتُ بِاللَّهِ» برای دفع دشمن هزار و شصت و نه مرتبه در یک مجلس.

۵. ختم «تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ» برای مطالب مشکله در یک جلسه هزار و بیست و سه مرتبه.

۶. ختم «يَا عَلِيُّ» در یک جلسه دوازده هزار مرتبه.

۷. ختم حضرت ابی الفضل علیه السلام در یک جلسه یکصد و سی و سه مرتبه. اصل ختم: «يَا كَاشِفَ الْكَرْبِ عَن وَجْهِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامِ اكْشِفْ كَرْبِي بِحَقِّ أَخِيكَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامِ».

۸. از امام کاظم علیه السلام روایت شده است که حضرت پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم به امیرالمؤمنین علیه السلام

ص: ۲۱۱

فرمود: هرگاه امر دشواری برای تو پیش آید بگو: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تُنَجِّنِي مِنْ هَذَا الْعَمِّ» مفاتیح الجنان: ۱۲۴۷.

۹. حرز حضرت زهرا علیها السلام «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ، بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيْثُ فَاعْثِنِي، وَلَا تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا، وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ.»

رقعه الجیب،

حرز حضرت امام رضا علیه السلام که از جدش رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به آن حضرت رسیده است که با خود مثل تعویذ داشته باشد و نیز در حین احساس

ص: ۲۱۲

خطر آن را بخواند:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، بِسْمِ اللَّهِ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَةِ إِنْ مِنْكَ، إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا أَوْ غَيْرَ تَقِيٍّ، أَخَذْتُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْبَصِيرِ عَلَى سَمْعِكَ وَ بَصِيرِكَ، لَا شَيْطَانَ لَكَ عَلَيَّ، وَلَا عَلَى سَمْعِي وَلَا عَلَى بَصِيرِي وَلَا عَلَى شَعْرِي وَلَا عَلَى بَشْرِي، وَلَا عَلَى لَحْمِي وَلَا عَلَى دَمِي، وَلَا عَلَى مُخِّي، وَلَا عَلَى عَصْبِي، وَلَا عَلَى عِظَامِي، وَلَا عَلَى مَالِي، وَلَا عَلَى مَا رَزَقَنِي رَبِّي، سَتَرْتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بَسْتِرِ الثُّبُوهُ، الَّذِي إِسْتَتَرَ أَنْبِيَاءُ اللَّهِ بِهِ مِنْ سَطَوَاتِ الْجَبَابِرَةِ وَالْفَرَاعِنَةِ، جَبْرَائِيلُ عَنِ يَمِينِي، وَمِيكَائِيلُ عَنِ يَسَارِي، وَ

ص: ۲۱۳

إِسْرَافِيلُ عَن وَرَائِي، وَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ أَمَامِي، وَ اللَّهُ مُطَّعٌ عَلَيَّ يَمْنَعُكَ مِنِّي وَ يَمْنَعُ الشَّيْطَانَ مِنِّي، اللَّهُمَّ لَا يَغْلِبُ جَهْلُهُ أَنَا تَكَ
 أَنْ يَسْتَفِرَّنِي وَيَسْتَخْفِنِي، اللَّهُمَّ إِلَيْكَ الْتَجَأْتُ، اللَّهُمَّ إِلَيْكَ الْتَجَأْتُ، اللَّهُمَّ إِلَيْكَ الْتَجَأْتُ. همان: ۱۲۵۰.

۱۱. حرز امام جواد علیه السلام:

« يَا نُورُ يَا بُرْهَانُ، يَا مُبِينُ يَا مُنِيرُ، يَا رَبِّ إِكْفِنِي الشُّرُورَ، وَ آفَاتِ الدُّهُورِ، وَ أَسْأَلُكَ النَّجَاهَ يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ. » همان: ۱۲۵۱

ص: ۲۱۴

۱۲. حرز امام زمان (عج): «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، يَا مَالِكَ الرَّقَابِ، وَيَا هَازِمَ الْأَحْزَابِ، يَا مُفْتَحَ الْأَبْوَابِ، يَا مُسَبِّبَ الْأَسْبَابِ، سَبِّبْ لَنَا سَبَبًا لِنَسْتَطِيعَ لَهُ طَلْبًا، بِحَقِّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ.» همان ۱۲۵۲

فراز های نوین

با توجه به پیشنهادهایی که در کتاب «خوشه های خورشید» داشتم با نیم نگاه دیگر پیشنهاد می شود که اگر به موارد زیر توجه شود با توجه به شرایط پیش آمده، جداً مفید و سودمند خواهد بود: (خوشه های خورشید ۲۹۵).

۱. تأسیس شورای عالی جهانی از مراجع

ص: ۲۱۵

تقلید به منظور هماهنگی در افتاء، که بدون تردید فوائد فراوانی دارد [شورای عالی افتاء].

۲. چشم انتظار رساله توضیح مسائل سیاسی از سوی مراجع تقلید.

۳. توجه ویژه به خطر اینترنت، ماهواره و رسانه ها و ارائه احکام شرعی آن ها از سوی فقها و مراجع عالی قدر.

۴. تدوین قانون نامه «احوال شخصیه شیعیان» [از دیدگاه مذهب امامیه] با کاربرد بین المللی و کارآئی محاکم قضائی اسلامی بعنوان یک قانون نامه مستقل.

ص: ۲۱۶

[آن گونه که در هر کشور شیعه نشین کاربرد داشته باشد.]

۵. تشکیل دانشگاه بین المللی قضائی به منظور تربیت قاضی هایی مسلمان از دیدگاه فقه و قانون مذاهب پنجگانه بزرگ جهان اسلام (جعفری، حنفی، شافعی، حنبلی و مالکی).

۶. تدوین فقه مقارن، کلام مقارن، تفسیر مقارن و... جهت تحکیم اخوت اسلامی و بستر سازی یکپارچگی علمی و عملی جهان اسلام.

۷. تدوین قانون اساسی بین المللی اسلامی با توجه به شرایط موجود به

ص: ۲۱۷

روش کاربردی.

۸. طرح جامع و معیاری برای جلوگیری از تحریف فرهنگ دینی و منع از شایعه پراکنی های خطر ساز و دروغ های رسانه ای، گفتاری و نوشتاری. [عده ای با انگیزه های غیر دینی دروغ می گویند و می نویسند تا نسل ها را گمراه کنند اما خود تا ابد در آتش خشم خدا خواهند سوخت. این است فرهنگ سوزی و فرهنگ سازی استکباری و...]

ص: ۲۱۸

منابع عمده تحقیق:

۱. قرآن عظیم الشان.
۲. اصول کافی، محدث بزرگ کلینی (ره) - ترجمه محمدباقر کمره ای، انتشارات اُسوه، چاپ سَوَم ۱۳۷۵ - تهران
۳. بحارالانوار، محمد باقر مجلسی (ره) تحقیق سید جواد علوی و محمد آخوندی - ۱۳۸۸ق - تهران.
۴. تحریرالوسیله، حضرت امام خمینی (ره)، الناشر: مکتبه العلمیه الاسلامیه، طهران، سوق الشیرازی.
۵. تفسیر نمونه، آیها...العظمی مکارم شیرازی (مدظله) چاپ پنجاهم - ۱۳۸۵ دارالکتب الاسلامیه تهران، بازار سلطانی.
۶. توضیح المسائل محشی (متن از حضرت امام (ره) با حاشیه مراجع عظام (دام ظلّهم)) تنظیم: بنی هاشمی خمینی، انتشارات اسلامی جامعه ی مدرّسین، قم چاپ یازدهم - ۱۳۸۴ش.
۷. ثواب الأعمال، لابی جعفر محمد بن علی المعروف بالشیخ الصدوق (ره)، تحقیق: علی اکبر الغفاری، مکتبه الصدوق، تهران

ص: ۲۱۹

۸. الدر المنثور فی التفسیر المأثور، لجلال الدین السیوطی، دارالفکر- بیروت، الطبعة الأولى ۱۴۱۴ق.
۹. صراط الحق، آیه... المحسنی، الطبعة الاولى، مطبعة ستاره، قم- ۱۴۲۸ق و کتب کلامی و اعتقادی دیگر.
۱۰. کامل الزیارات، لجعفر بن محمد بن القولویه القمّی، مؤسسه نشر الفقاهه، قم، الطبعة الاولى- ۱۴۱۷ق.
۱۱. مصباح المنیر، آیه... مشکینی (ره)
۱۲. کلیات مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی (ره)- انتشارات آستان قدس رضوی، چاپ هشتم ۱۳۸۶- به نشر ۳۴۱
۱۳. منتهی الإمال شیخ عباس قمی (ره) انتشارات هجرت، وزیری، چاپ هشتم، قم- ۱۳۷۴
۱۴. تتمه المنتهی شیخ عباس قمی (ره) تحقیق: صادق حسن زاده، چاپ اعتماد- ۱۳۸۰ش.
۱۵. وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی (ره) تحقیق ربّانی شیرازی مطبعة اسلامیه- تهران چاپ پنجم.
۱۶. ینایع الموده، لسلیمان الحنفی القندوزی، الطبعة الأولى- مؤسسه الأعلمی- بیروت

ص: ۲۲۰

آثار چاپ شده نویسنده:

۱. خوشه های خورشید در سوریه.
 ۲. ارمغان ازدواج (ارمغان ۱)
 ۳. دستور و وصیت... چاپ دوم
 ۴. زمزم نور [دائرالمعارف حرمین] چاپ دوم
 ۵. دفترچه ازدواج (نکاح نامه رسمی) جالب ترین عقدنامه. چاپ ششم.
 ۶. گلوآزه های معارف (۱) (کتاب حاضر)
- فهرست کتاب را لطفاً یکبار بخوانید.

ص: ۲۲۱

این کتاب به شما پیشنهاد می کند که سائر کتاب های نویسنده را نیز بخوانید.

آثار چاپ نشده مؤلف:

۱. همگام با فرشتگان (با زائران عراق).

۲. ارمغان خانواده (ارمغان ۲).

۳. ارمغان تربیت (ارمغان ۳).

۴. آبشار رحمت

۵. عقائد.

۶. برگی از انقلاب اسلامی.

ص: ۲۲۲

۷. شکوفه های یاس (اشعار مدرسی).

۸. صلوات (ارمغان محبوب).

۹. درس هایی پیرامون وهابیت.

۱۰. پاسخ به پرسش های دینی.

۱۱. حدیث منزلت.

۱۲. مقالات.

۱۳. تحقیق درباره امامت.

۱۴. ۲۰. مصاحبه ها و کارشناسی معارف و....

۲۱. گلوآزه های معارف (۲)

ص: ۲۲۳

توجه: رقعہ الجیب امام رضا علیہ السلام نیز در این کتاب است؛ لذا در جیب و سجاده شما باشد. (گلوآژه های ۲ برای سجاده های شما)

پیام کتاب: لطفاً مرا مطالعه فرمایید.

ص: ۲۲۴

مؤسسه قرآنی پژوهشی پیامبر رحمت صلی الله علیه و آله و سلم

برای ارائه کتاب ها و سی دی های فرهنگی؛ کلاس های تجوید قرآن، احکام، عقاید، اخلاق، و... اعلام آمادگی می شود.

با عنایات خدا و الطاف اهل بیت رسالت(ع) و دعای خیر شما موفق خواهیم بود. إن شاء الله.

برای برنامه های حج و... در خدمت هستیم.

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری
۴. صرفاً ارائه محتوای علمی
۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی
۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ...
۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...
۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و ... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نمایم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

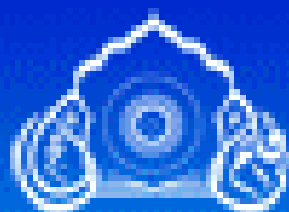
ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

